

Naš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XV./ŠTEVILKA 19

CELOVEC, DNE 13. MAJA 1965

CENA 2.— SILINGA

† Inž. dr. h. c. Leopold Figl

Kakor je živel, tako je tudi umrl.

Inž. dr. h. c. Leopold Figl v svojem življenju nikoli ni bil pripravljen kloniti duhovnim silam. Nikoli ni bil pripravljen pripoznati nek položaj kot brezupen. Nikoli ni bil pripravljen se pustiti premagati. Moč in njegov optimizem ga nista zapustila niti v zadnjih tednih njegovega življenja.

Bil je kmet, nižjeavstrijski kmet z vsemi svojimi vrtilinami, ki odlikujejo ta posebni avstrijski stan. Popustljiv in spravljiv, če je šlo za vprašanja pogodbe, miru in dobrega sosedstva. Trdovraten in trmoglav pa tedaj, če je šlo za pravico in krivico, svobodo in suženjstvo.

Figl ni bil niti izšolan diplomat, niti ni obvladal kakega tujega jezika, kljub temu je njegova osebnost izžarevala čar, ljubeznivost in globoko človečansko razumevanje. Vse to mu je pomagalo premostiti vsako jezikovno težavo in uradne predpise. Zgodilo se je, da je bil pri kakem državnem obisku brez tolmača, tedaj se ni zmedel, temveč je govoril dalje v svoji nižjeavstrijski nemščini, pri tem pa je s svojimi kretnjami in bliskanjem svojih oči povedal vse, tako da ga je lahko vsakdo razumel.

To so bile sposobnosti, ki za marsikoga — ki ga prej ni pobliže poznal — niso bile cenjene. Za vsakega pa so bile potem takoj jasne po njegovih rezultatih, ki jih je dosegel, ko je bil zvezni kancler in zunanji minister.

Nikdar se ni izmikal problemom, kakor tudi ne političnim učinkom in vplivom, ki jih kratkoma ni mogel in hotel odlašati ali odvrtači od sebe. Ničesar ni mogel s hladno preračunavostjo zaznati in sprejeti. Trpel je, če je njegovo avstrijsko ljudstvo trpelo, veselil pa se je tudi, če je bilo njegovo ljudstvo veselo.

Njegova najsrečnejša ura pa je bila 15. maja 1955, pred desetimi leti na dunajskem gradu Belvedere, ko je po dolgotrajni kanclerski službi kot zunanji minister podpisal tako zaželeno avstrijsko državno pogodbo.

Uradni protokol je tedaj predvideval sveto stiskanje rok v veliki marmornati dvorani gradu Belvedere v navzočnosti številnih fotografov. In kaj je storil Figl? Ne da bi se zmenil za strogi uradni protokol, sledeč le svojim prepornim notranjim čustvom, je zgrabil za roke zunanje ministre štirih velesil, ki so pravkar podpisali avstrijsko državno pogodbo, jih dobesedno vlekel za seboj na balkon Belvedera, ne meneč se za visoke goste v dvorani. In z balkona je potem v zraku vihtel podpisano

Koroški Slovenci ob dr. Klausu

Slavnostna akademija — nepozaben dogodek

Koroški Slovenci smo se spomnili v nedeljo, dne 9. maja 1965, 20. obletnice obstoja Druge republike ter 10. obletnice podpisa avstrijske državne pogodbe s slavnostno akademijo v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu. Dvorana je bila polna kot redkokdaj. S sodelujočimi pevci vred se je prireditve udeležilo gotovo nad 1000 oseb, kar se je zgodilo zdaj tekom zadnjih tednov tretjič, saj je enako število rojakov bilo navzočih na zaključni prireditvi gospodinj-ske šole, 25. aprila 1965, v St. Rupertu ter 2. maja pri č. šolskih sestrah v gospodinj-ski šoli v St. Petru pri St. Jakobu v Rožu.

Posebnost nedeljske akademije je bila v tem, da se je udeležil tudi poslevoedeči državni predsednik in avstrijski kancler dr. Josef Klaus. Udeleženci so ga ob njegovem prihodu stoje z velikim navdušenjem sprejeli. Ploskanja ni hotelo biti konec, razumljivo, saj takega gosta koroški Slovenci še nikoli nismo imeli prilike v naši sredi pozdraviti.

Ob začetku akademije je naprosil predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko vse navzoče, naj se z enominutnim molkom spomnijo smrti prvega avstrijskega kanclerja 2. republike, dr. inž. Figla, ki je preminil ta dan ob 11.15. Nato je dejal:

„Da bo moglo današnje slavje tako lepo potekati, ni le zasluga pevcev, zborovodje in drugih, ki sodelujejo pri akademiji, temveč dejstvo, da se je prireditve udeležil tudi avstrijski kancler dr. Josef Klaus, ki ga v imenu vseh prav prisrčno pozdravljam. Pozdravljam vse, ki ste se današnjega slavja v tako lepem številu udeležili, posebno rojake s podeželja, predstavnike slovenskega javnega življenja, častito duhovščino, bogoslovce in častite sestre. Moj pozdrav velja našemu pevovodji ter vsem sodelujočim pevcem, nadalje slovenskim akademikom in učiteljem ter slovenskim visokošolcem in gimnazijcem. Želim, da bi odšli vsi z akademije z najlepšimi vtisi.“

Poleg kanclerja dr. Klause je dr. Inzko še posebej pozdravil državnega poslanca dr. Ludwiga Weissa, podglavarja inženirja Thomasa Truppeja, mil. g. kanonika Aleša Zechnerja, regensa celovškega bogoslovja msgr. dr. Illwitzerja, deželnega svetnika Herberta Bacherja, vodjo manjšinskega šolskega oddelka, okrajnega šolskega nadzornika Rudolfa Vouka, ravnatelja slovenske gimnazije, višjega študijskega svetnika dr. Joška Tischlerja ter zastopnike radia in tiska.

Prevzvišeni gospod nadpastir dr. Josef Köstner je bil zaradi birmovanja v dveh farah zadržan, tako da se prireditve ni mogel udeležiti. Njegovo pismo z željami, da bi akademija lepo potekla, je bilo prebrano.

V okviru prvega dela prireditve sta nastopila s petjem predvsem domovinskih

državno pogodbo navdušeni dunajski množici, ki je od veselja kričala in pozdravljala našega Figla in zunanje ministre. Bil je to plod desetletne nenehne borbe za končno svobodo naše dežele tujega jarma. V tisti srečni uri je bil združen z vsem avstrijskim ljudstvom. V tisti uri je delil srečo z vsemi Avstrijci.

In danes ob svečani 10. obletnici avstrijske državne pogodbe te sreče ni več deležen, kajti nedoumljiva volja božja ga je prej poklicala k sebi.

pesmi pevsko društvo Jakob Gallus-Petelin in zbor Koroške dijaške zveze pod vodstvom dr. Franceta Cigana. Ko sta nastopila zbora skupaj, je stalo na odru nad 150 pevcev in pevki. Po vsaki pesmi se je stopnjevalo navdušenje ob lepih slovenskih melodijah, ki sta jih zbora posredovala hvaležnemu občinstvu.

Prvi govor je imel nato tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Reginald Vosperek, ki je v svojem govoru ob 20. obletnici obstoja Druge republike poudaril predvsem pomen Slovencev za Avstrijo ter njih doprinos za njen uspešni napredek in razvoj. Predsednik Narodnega sveta dr. Valentin Inzko pa je spregovoril za deseto obletnico državne pogodbe o prilikah, v katerih se nahajamo koroški Slovenci na pragu novega desetletja.

Prvi del je dosegel svoj višek z govorom avstrijskega kanclerja dr. Klause, ki si je osvojil s svojimi izvajanjmi srca koroških Slovencev. Pred nami je stal državnik s širokim evropskim političnim konceptom. S kakšnim spoštovanjem je govoril o vlogi in pomenu manjšin v Avstriji in Evropi ter poudaril, da so za našo državo njene manjšine obogatitev. Avstrija bo rešila

manjšinsko vprašanje v sodelovanju z manjšino, ki bo deležna, je dejal kancler Klaus, stalne državne podpore v kulturne in gospodarske namene.

Navdušenja ni hotelo biti konec, ko je začel govoriti naš kancler v slovenskem jeziku. Da, v našem slovenskem materinem jeziku. Hvala Vam, spoštovani gospod kancler, za ta vaš izraz ljubezni in pozornosti!

Govore in odmeve o nedeljski slavnostni akademiji prinašamo na notranjih straneh našega lista.

Prvi del smo zaključili s petjem avstrijske državne himne. Po tem delu se je moral kancler dr. Klaus nato posloviti. Ljudje so se dvignili s sedežev ter z močnim nenehnim ploskanjem dali duška temu, kar je čutilo njih srce. Naš kancler pa je odzdravljajal na desno in levo, stisnil zdaj tej mami, zdaj onemu očku roko ter bil predvsem vesel pozdrava mladine, ki mu je mahala ob izhodu prisrčno v slovo.

Se pod vtisom kanclerjevih besed smo nadaljevali z drugim delom programa. Izvajal ga je mešani zbor Jakob Gallus-Petelin. Kako lepo je bilo pogledati pevke v njih narodnih nošah, užitek pa prisluhniti

(Nadaljevanje na 5. strani)

Na sliki v prvi vrsti: zvezni kancler dr. Josef Klaus, predsednik Narodnega sveta dr. Valentin Inzko, podglavar inž. Thomas Truppe, glavni urednik dr. Josef Maier, deželni svetnik Herbert Bacher. Foto: Trenkwalder

Bo Portugalska priznala Peking?

Nesoglasje na zborovanju NATO v Londonu

V Londonu so zborovali te dni zunanji ministri Organizacije severnoatlantskega pakta. Ze takoj v začetku sestanka pa je prišlo med zunanji ministri NATO pakta do hudih nesoglasij. Tako je portugalski zunanji minister Franco Nogueira kritiziral zadržanje ostalih svojih kolegov, to je ostalih zaveznikov in jih obtožil, da podpirajo sovražnike Portugalske v Afriki.

„Celo dobrega prijatelja,“ je dejal portugalski zunanji minister Nogueira, „ne moremo stalno po obrazu tolči in potem od njega pričakovati, da bo zopet smejoč se vstal.“ Bilo bi čisto napačno mnenje, če sodijo zapadne države, da je prijateljstvo Portugalske samo ob sebi umevno. Zaho-

dne države grajajo namreč strogo kolonialno politiko Portugalske.

Portugalski zunanji minister Franco Nogueira je potem javno zapretel, da bo njegova država priznala rdečo Kitajsko. Dve portugalski prekomorski koloniji: Macao na kitajski celini in Mozambique v vzhodni Afriki, sta že dolgo pod vplivom politike Pekinga. Zato upa Portugalska, če bi priznala rdečo Kitajsko, da bi prišlo do popuščanja napetosti med Portugalsko in Pekingom. Vendar pa zunanji minister Nogueira ni hotel ničesar povedati, če se bavi Portugalska resno z dejstvom, da bi priznala rdečo Kitajsko.

Politični teden

Po svetu . . .

MERE JUŽNEGA VIETNAMA PROTI FRANCIJI

Južnovietnamska vlada je zaprla radijsko postajo francoske kulturne misije v Saigonu. S tem je hotela južnovietnamska vlada pokazati svoje nezadovoljstvo nad francosko politiko v jugovzhodni Aziji.

Francoska radijska postaja v Saigonu je vsak dan oddajala osemurni program in ni imela nobene posebne politične vloge. Dalje je južnovietnamska vlada izgnala iz Južnega Vietnama tudi glavnega poročevalca agencije France Presse. Prvotno je južnovietnamska vlada nameravala blokirati (zapreti) tudi francosko premoženje, vendar se je ona hotela izogniti motnji, ki bi nastala, kajti Južni Vietnam ima zelo živahne poslovne zveze s Francijo.

V Saigonu so prepričani, da bo prišlo po teh merah južnovietnamske vlade to težkih protifrancoskih demonstracij. Znano je namreč, da se je Južni Vietnam že zmerom zoperstavljal de Gaullovi politiki, ki stremi, da bi Vietnam nevtralizirali. Južnovietnamska vlada utemeljuje svojo bojazen s tem, da bi potem odprli na stečaj vrata komunizmu.

ULBRICHT K 20. OBLETNICI PREDAJE

Voditelj Vzhodne Nemčije Walter Ulbricht je imel ob 20. obletnici nemške predaje v Vzhodnem Berlinu velik politični govor, v katerem je med drugim napadel tudi Združene države Amerike, češ da so poskušale z dolarji in mejnimi popravni podkupiti komunistične dežele. Ulbricht je nadalje dejal, da je bil smoter tega podkupovanja, da bi komunistične države zavzile na pot revanšistične (povračilne) politike Bonna proti Vzhodni Nemčiji. Umazano ponudbo pa so komunistične dežele še pravočasno spoznale, zato so jo tudi odklonile.

Podobni glasovi so se čuli tudi iz Moskve. Časopis „Mednarodne zadeve“ je naslovil na komunistične vlade svarilo, naj bodo na preži, da ne bi zašle v past, ki jim jih nastavlja Zahodna Nemčija in druge kapitalistične dežele.

Vzhodnonemški partijski in državni voditelj Walter Ulbricht, ki je govoril ob priliki predaje 20. obletnice, je naslovil v svojem govoru tudi ostre besede na račun Berlina. Pretel je s protimerami v slučaju, če bodo zahodnonemški parlament ponovno sklicali v Zahodnem Berlinu.

Berlin so zasedle sovjetske čete, zato spada tudi pod sovjetsko zasedbeno cono, kar pomeni, da leži Zahodni Berlin na ozemlju Vzhodne Nemčije. Ulbricht je v svojem govoru zahteval tudi odhod ameriških vojaških enot iz Evrope in je trdil, da ima pravico govoriti v imenu celega nemškega naroda.

Politični opazovalci označujejo Ulbrichtov govor kot silno oster, kar spravljajo verjetno v zvezo s poslabšanjem odnosov Bonn—Washington.

POLITIČNA AKTIVNOST V EVROPI

Ko se je zahodnonemški zunanji minister Schröder vrnil z dopusta, je podčrtal v svojem posebnem razgovoru z agencijo AP, da ima Zahodna Nemčija pravico se braniti proti napadom v okviru Organizacije severnoatlantskega pakta (NATO). Zahodnonemški zunanji minister Schröder je hotel s tem izraziti nezadovoljstvo proti sklepom, ki sta jih izdelala v Parizu de Gaulle in sovjetski zunanji minister Gromiko. Ta dva državnik sta, ne da bi vprašala bonnsko vlado, sklenila, da se ne sme dati Zahodni Nemčiji v roko jedrsko orožje.

Zvezna republika Nemčija je v minulem tednu tudi poskusila vplivati na zaveznike, da bi izdali skupno izjavo o nemškem problemu.

V sredo, 5. maja, je Zahodna Nemčija slavila 10. obletnico ohranitve samostojnosti.

15. maja se bodo sestali na Dunaju ob 10. obletnici avstrijske državne pogodbe, zunanji ministri štirih velesil. Politični opazovalci so mnenja, da bo ob tej priliki prišlo verjetno do malega vrhunškega sestanka, na katerem bodo razpravljali o vietnamskem problemu.

Nadalje se bodo sestale na Dunaju članice EFTA (18. maja) gospodarske skupnosti, h kateri spada sedem držav: Velika Britanija, Danska, Norveška, Švedska, Švica, Portugalska in Avstrija. Na tem sestanku

ku bo najvplivnejši državnik sam ministrski predsednik Velike Britanije Harold Wilson, ki bi rad videl, da bi se čimbolj združila oba gospodarska bloka v Evropi, to je EWG in EFTA.

ZBOROVANJE SEATO BREZ FRANCIJE

V znamenju svetovnih kriz (nevarnosti) je bil minuli teden važen sestanek SEATO pakta (Organizacije držav jugovzhodne Azije). Na konferenci so razpravljali o vietnamskem problemu, sporu med Malezijo in Indonezijo, o dominikanski nevarnosti in o pakistansko-indijskem sporu. Prvič v zgodovini te zveze, to je Organizacije držav jugovzhodne Azije, ni sodelovala na zborovanju Francija, ker se ona ne strinja s politiko Združenih držav Amerike v vietnamskem vprašanju.

Zborovanje je otvoril britanski ministrski predsednik Harold Wilson, ki je med drugim dejal, da si azijske dežele, ki so bile nekoč pod kolonialno oblastjo, želijo danes bolj kot kdaj prej miru.

„Toda nezavisnost pomeni več kakor pa osvoboditev britanskega jarma ali kake druge kolonialne oblasti. Ona pomeni osvoboditev vsakega tujega napada vobče...“ je dejal ob koncu premier Wilson.

Britanski zunanji minister Stewart je zahteval, naj bi Indonezija in Severni Vietnam sprejela mirovne predloge, kakor si jih zamišlja Zahod. Nihče ne zahteva od njihju odstopitev ozemelj, temveč zgolj, da pustita sosede v miru.

Namestnik ameriškega zunanjega ministra Ball — zunanji minister ZDA Dean

. . . in pri nas v Avstriji

PREDSEDNIŠKA VOLILNA BORBA

se s polno paro nadaljuje. Oba kandidata, dr. Gorbach in Jonas, sta dan za dnem na propagandnem potovanju po notranjosti države. Tu in tam se že sliši prognoza o zmagi enega ali drugega, vendar so nekateri poznavalci notranjepolitičnih razmer mnenja, da se bosta volilna izida srečala nekje v sredini in je težko predvidevati, kdo bo zmagal.

Socialisti pri propagandi za svojega kandidata Jonasa ponovno prihajajo na dan s parolo o potrebi političnega ravnotežja in neslavnega proporca, češ da naj ne bi bila državni predsednik in šef vlade iz iste stranke. To zmotno socialistično tezo je Ljudska stranka (OeVP) odločno zavrnila, dobro se zavedajoč, da bi SPOe gotovo ne vztrajala na tem stališču, če bi bila prepričana, da bo 23. maja zmagal njen kandidat Jonas.

V tej zvezi so nekateri vodilni politiki v imenu OeVP nastopili v svojih izjavah s tehtnimi protidokazi. Zvezni kancler dr. Klaus, ki začasno opravlja tudi posle predsednika države, je v svojem sobotnem radijskem nagovoru pojasnil, da se tu in tam pojavi vprašanje, da li naj bosta osebnosti državnega predsednika in zveznega kanclerja iz dveh različnih političnih taborov. V avstrijski ustavi ni o tem nikakega določila in torej ni nikake pravne podlage za socialistično trditev. Kajti potem tudi ne bi smel vsakokratni zvezni kancler vršiti posle predsednika države, ako ta umrje.

V smislu ustave volijo vsi volilni upravičenci novega državnega vodja, kajti če naj bi veljala socialistična teza, da naj ne bosta oba najvišja državna funkcionarja iz istega političnega tabora, potem ne bi bilo potrebno nikakih splošnih volitev, temveč bi zadostovalo ustavno določilo, naj druga najmočnejša stranka imenuje iz svojih vrst predsednika države, ker kot je bilo dosedaj običajno, je bil zvezni kancler izvoljen iz vrst najmočnejše stranke.

ENAKA PRAVICA ZA OBE STRANKI!

Prav tako oziroma še bolj odločno je zavrnil socialistično tezo o potrebi političnega ravnotežja v zvezi s funkcijama državnega predsednika in zveznega kanclerja drugi zelo vidni predstavnik OeVP, in sicer dr. Maleta, predsednik parlamenta, ki je prikazal dvolično stališče socialistov: ker pri sedanjih predsedniških volitvah niso preveč trdno uverjeni v zmago svojega predstavnika, govoré o upoštevanju političnega ravnotežja in proporca (sorazmerja), medtem ko so pri vseh dosedanjih volitvah

Rusk je ostal zaradi dominikanske krize v Washingtonu — je ponovil stališče Združenih držav Amerike, da ne bo v vietnamskem vprašanju niti malo popustila. Iz iskustev, ki si jih je nabrala, je postalo jasno, da se je treba že prej obvarovati napadov, kjerkoli pač izbruhnejo. „Gre namreč za to, če je dana možnost, da ohrani majhna državnica na robu komunistične sile svojo svobodo“ je dejal namestnik ameriškega zunanjega ministra Ball.

Siamski zunanji minister je dejal, da bi že davno padel Južni Vietnam v roke komunistov, če bi ga ne podpirale Združene države Amerike. Avstralski zunanji minister Hasluck: „Nevarnost svetovnega požara v Aziji visi danes na nitki. Kar se dogaja v Aziji, je zadeva vsega sveta in celin.“

Zulfikar Ali Bhutto, pakistanski zunanji minister je zahteval, da naj Organizacija severnoatlantskega pakta poveča gospodarsko pomoč Južnemu Vietnamu. Predsednik Filipinov Diosdado Macapagal je v neki spomenici na udeležence SEATO konference izjavil, da je jugovzhodna Azija danes v stanju vretja in da si prizadevajo vprav komunistične sile, da bi izvlekle iz tega največ koristi.

Neki francoski opazovalec na konferenci je zgolj izjavil, da je že prejšnja konferenca v Manili pokazala razliko francoskega pojmovanja jugovzhodno-azijskega problema nasproti pojmovanju ostalih zastopnikov Organizacije držav jugovzhodne Azije.

Po otvoritveni seji so imeli zastopniki še tajno sejo. Politični opazovalci so bili mnenja, da so zahtevale Združene države od ostalih članic SEATO, da povečajo vojaško pomoč Vietnamu. Vendar pa izглеda, da članice niso bile preveč navdušene za ameriške zahteve.

narodnih poslancev (parlamenta) poizkušali dobiti v roke mesto zveznega kanclerja, vkljub temu, da je istočasno že državni predsednik bil iz vrst socialistov. Ta njihova borba je šla celo tako daleč, da so bili pripravljeni na ta račun razbiti tako imenovano „veliko koalicijo“, t. j. sodelovanje med njimi in Ljudsko stranko, in stopiti v „malo koalicijo“ z liberalci (FPOe) (med katerimi mnogi tako radi „škilijo“ preko meje k severnemu sosedu in še vedno sanjajo o „dobrotah in lepotah“ Tretjega rajha), da bi tako dosegli mesto zveznega kanclerja.

Izглеda, da se tudi SPOe v tem slučaju ravna po znanem starorimskem izreku: „Kar je dovoljeno meni, ni dovoljeno tebi!“ Nekoliko več logike, doslednosti bi človek res pričakoval od politikov v socialističnem taboru!

JE TO SPOŠTOVANJE ZAKONOV?

Kot znano, namerava Avstrijska zveza bivših vojakov (OeKB = „Österreichischer Kameradschaftsbund“) 30. maja v Dunajskem Novem mestu odkriti spomenik padlim vojakom in hkrati organizirati večji pohod vseh navzočih udeležencev, katerih pričakujejo okoli 20.000.

Ker navadno pri tovrstnih prireditvah pride do izraza neslavna militaristična in nacistična miselnost iz polpretekle dobe, katero imamo še vsi v žalostnem spominu, se je tudi proti tej nameravani prireditvi, kot že prej nekajkrat v podobnih slučajih, dvignil val ogorčenja in protestov iz vrst demokratične javnosti. Zaradi tega je notranje ministrstvo prepovedalo to zborovanje iz utemeljitvi, da bi lahko bil ogrožen javni red in mir, in to še posebno zato, ker je v Dunajskem Novem mestu pretežni življ delavstvo, ki bi verjetno ne moglo mirno gledati zbiranja in povorke bivših Hitlerjevih vojakov.

Proti tej prepovedi je predsedstvo te vojaške zveze vložilo pritožbo z utemeljitvi, da je bojazen notranjega ministrstva glede pojava morebitnih nemirov nepotrebna. Nekaj dni nato so poslali notranjemu ministru ponovno pritožbo in to celó z grožnjico (!), da je zadnja in da bo omenjena prislava prirejena vkljub prepovedi. Če pa bo prišlo z nasprotniki (v prvi vrsti z delavstvom) do kakih spopadov oziroma neredov, bo moral odgovornost za to nositi sam notranji minister osebno!

Zanimivo in „lepo“ se to sliši, kajne?! Ali ne zvenijo te grožnje nekoliko diktatorsko? Vsekakor! Ljudje, ki bi morali v prvi vrsti vedeti, kaj so zakoniti predpisi

SLOVENC

doma in po svetu

Imenovanja izseljenskih dušnih pastirjev

Konzistorialna kongregacija v Rimu (papeški urad, ki ureja dušno pastirstvo izseljencev) je nedavno izdal dekrete, s katerim je znova potrjen za direktorja slovenskih dušnih pastirjev v Argentini msgr. Anton Orehar. Poleg njega je prejel imenovanje še 17 slovenskih duhovnikov v Argentini za izseljenske misijonarje med tamkajšnjimi našimi rojaki.

Znan Slovenec umrl v Argentini

V Cordobi pod Andi v Argentini je po enome sečnem trpljenju umrl urar Janko Jazbec, poverjenik naše Družbe sv. Mohorja. Pred nekaj leti je še obiskal in z velikim zanimanjem poslušal fante in dekleta v Mohorjevem dijaškem domu. Bodril jih je v svoji ljubezni do Koroške in vse slovenske zemlje. Kot prijatelja koroških Slovencev se ga bomo vedno s spoštovanjem in ljubeznijo spominjali.

Bojan Stupica režiral v Baslu

V mestnem gledališču v Baslu je bila pred dnevi slovesna premiera Držičeve komedije „Dundo Maroje“ v režiji Bojana Stupice. Tekrat je bila prvikat uprizorjena v nemščini; prevedel jo je dramaturg baselskega gledališča Fred Altain. Premiere so se udeležili številni ugledni domačini. Publika je predstavo toplo pozdravila, zlasti navdušeno pa je aplavdirala režiserju.

Odlikovanje v ljubljanski nadškofiji

Sv. Oče Pavel VI. je odlikoval priznanega slovenskega slavista dr. Jakoba Šolarja, prej profesorja v škofovih zavodih, zdaj pa kanonika ljubljanskega stolnega kapitlja, za svojega hišnega prelata. S tem je hotel dati priznanje za njegovo znanstveno delo, ki ga je opravljal doslej kot duhovnik. Obenem pa je hotel počastiti vse zveste duhovnike v škofiji, ki se znanstveno udeležujejo.

Za monsignorja pa je bil istočasno imenovan g. Anton Smerkolj, župnik in dekan v Zagorju ob Savi, vnet delavec za župnijsko liturgično obnovo.

Dekan Viktor Kos odlikovan

Viktor Kos, dekan v Komnu, je bil imenovan za papeževga tajnega komornika (monsignorja). Novemu monsignorju iskreno čestitamo!

in kako jih je treba spoštovati, se drznejše groziti najvišji varnostni oblasti v državi in jo delati odgovorno za morebitne nemire, katerim bi oni verjetno bili povod! Kaj pravite? Ali to ne „diši“ nekoliko po samoblastnih dogajanjih iz nacistične dobe?

DOHODKI DRŽAVNE BLAGAJNE

so po poročilu finančnega ministrstva za prvo četrtletje 1965 precej manjši, kot pa je bilo predvideno v proračunu, in sicer za 2133 milijonov. V proračunu je namreč predvideno približno 20 odstotkov več prejemkov kot v l. 1964. Zelo dvomljivo je, če bodo dohodki v ostalih treh četrtletjih proračunskega leta toliko višji, da bodo krili ta primanjkljaj.

Ta ne posebno razveseljivi finančni položaj je tudi vzrok, da država ne more izplačati deželam in občinam predvidenih zneskov v zvezi z novo finančno izravnavo med njimi in državno blagajno. — Podobno, toda ne tako visok primanjkljaj dohodkov, in sicer deželnih, je zabeležila Štajerska za meseca marec in april t. l.

IZPREMEMBE V KOROŠKI SPOe

Preteklo soboto je bila v Celovcu deželna skupščina Socialistične stranke, na kateri so volili novo predsedstvo in nekatere nove člane strankinega deželnega vodstva. Glavni strankarsko-politični referat je imel podkancler dr. Pittermann.

Pri volitvah je bil za novega deželnega strankinega vodja izvoljen novi deželni glavar Hans Sima, ki je torej tudi na tem mestu prevzel posle odstopivšega deželnega glavarja Ferdinanda Wedeniga, katerega je v imenu dežele in stranke izrekel iskreno zahvalo za njegovo dolgoletno požrtvovalno delovanje. — Za namestnika sta bila izvoljena deželna svetnika Suchanek in Schober; nadalje sta v predsedstvu še celovški župan Ausserwinkler in dež. poslanec Guttenbrunner. Tudi dosedanji strankin tajnik Wetschnig je bil izmenjan; na njegovo mesto je bil imenovan Leopold Wagner.

Spomladanska likovna razstava v Umetniškem domu

Že v zadnji številki našega časopisa smo prav na kratko orisali, da je že nekaj časa odprta v Umetniškem domu v Celovcu lepa likovna razstava, povečini koroških umetnikov-slikarjev in kiparjev.

Med razstavljenimi deli umetnikov srečamo poleg nam že starih znancev tudi nova mlada imena. In vprav to je razveseljivo, kajti s tem dokazuje naša koroška dežela, da ima že v mladi generaciji umetnike, katerih stvaritve pričajo o čisto svojevrstni umetniški noti.

Danes 67-letni umetnik Pepo Grabner razstavlja svoje tri akvarele, od katerih učinkuje na gledalca „Deževni dan“ in pa „Ruska pokrajina“. V ostalem je umetnik-akvarelist ostal zvest svoji tradiciji in slika še dandanes najrajši pokrajine.

Kurt Schmidt je zastopan s tremi slikami, in sicer so to olja: „Grado“, „Portret“ in „Rožna dolina“. Posebno slednja učinkuje s svojo bogato barvno tehniko. Otto Bestereimer predstavlja s svojimi tremi olji svojo običajno pot predmetnega slikarstva. Isto smer zavzemata tudi Kurt Weiß in Rudolf Canaval. Vsi zadnji trije našti umetniki rišejo svoje motive v različnih tehnikah in na poseben realističen način.

Werner Lössl privlači opazovalca razstave s svojimi tremi tuširankami, katerih grafični efekti pričajo o močni ustvarjalni fantaziji.

Pridobitev na tej spomladanski umetniški razstavi je slikar Josef Tichy, ki preseneča s svojimi napol abstraktnimi deli: olji: Ločje I, II, III, ki kažejo umetnika na novih poteh. Njegova olja kažejo živo razgiban barvni svet.

Izmed mladih umetnikov naj omenim še Petra Krawagno, znan z nedavne razstave v „Galeriji 61“. Njegova tri olja: „V Louvru“, „Pokrajina“ in „Na pekovi mizi“ so v barvah močno žive, tako da one dvigajo celotno kompozicijo. Prav tako ima še lepo bodočnost mladi slikar Hans Hiesberger, ki razstavlja na kolektivni razstavi umetnikov kar pet stvaritev, in sicer eno olje in štiri akvarele. Posebno njegovi akvareli učinkujejo sveže in mladostno.

Siegfried Tragatschnig predstavlja dela — risanske s kredo, v katerih se fantastični motivi in intenzivno (močno) grafično predstavljanje učinkovito dopolnjujejo med seboj, kot na primer v sliki „Sanjski obraz“ in pa v „Razbiti otroškosti“ (IdoIV).

Poleg teh umetnikov naj še omenim Slovenca Franca Kalistra, ki s svojima dvema oljema „Pokrajina pri Celovcu“ in „Pokrčje pri Celovcu“ stopa po impresionističnih slikarskih stopinjah. Od obeh olj bi dal prednost sliki „Pokrčje“.

Imenoma naj še naštejem slikarje: Franza Schneweißa, s svojo kubično arhitekturo, medtem ko je Irmgard Engler našla v svojih akvarelih prijazno osebno noto. Franz Grabmayr kaže v svojih oljih same portrete, ki pričajo o nadarjenosti tega

umetnika. Isto bi lahko rekli o Hugu Wulzu, ki razstavlja dve olji: „Pokrajina“ in „Cvetice“.

Nadalje vidimo na spomladanski umetniški likovni razstavi še dela umetnic: Hilde Frodl, Josefina Kreuzer, Ilse Mayr, Lie Larisch in Adelheid Schneider. Slikar Franz Kaplenik predstavlja impresionistični akvarel „Zimo“.

Slikar Willi Götzl razstavlja tri slike-olja, od katerih je posebno znamenita „Ti-sočletna lipa“ pri Porečah. Poleg teh se družijo v zbor umetnikov-slikarjev še Friedrich Tauschitz, Werner Tatschl in Paul Frank.

Na kolektivni razstavi v Umetniškem domu razstavlja tudi trije kiparji, od katerih je v prvi vrsti imenovati že znanega Othmarja Jandla, ki s svojimi tremi pla-

stikami, ki so nameščene v glavni dvorani, napravlja lep vtis. Za svoje plastike se poslužuje lesa, ponajveč lipe. Na tej razstavi sta dve plastiki iz lipe in ena iz limbe (Zirbe). Te tri plastike so: „Ženska glava“ (limba), „Žena v snegu“ (lipa) in „Dvojica v drevesu“ (lipa). Jandl priča s svojimi tukaj razstavljenimi plastikami še vse značilnosti ekspresionistično-realistične šole.

V veži Umetniškega doma nam predstavlja Heinz Goll velik leseni relief (kiparsko delo na ploskvi). Zanimivo je, da mladi umetnik ljubi posebno zlato barvo, saj je ta relief zlato pobarvan. Poleg Jandla in Golla razstavlja še tretji kipar svojo plastiko, in to je Hubert Hochleitner. Njegov kip je „Velika stoječa žena“.

Spomladanska likovna razstava v Umetniškem domu je odprta do nedelje 23. maja.

Kolektivna razstava Karla Bauerja

Posebno mesto na spomladanski razstavi slikarjev in kiparjev v Umetniškem domu v Celovcu pa zavzema kolektivna slikarska razstava umetnika Karla Bauerja.

Profesor Karl Bauer predstavlja svoje stvaritve v drugi sobi (prostoru) desno. Slikar spada med staro generacijo, saj je letos v februarju slavil šestdesetletnico svojega rojstva.

Umetnik je končal svoje slikarske študije na dunajski Umetnostni akademiji in je že od leta 1929 član Umetniškega društva v Celovcu. Od leta 1949 pa se bavi samo s slikarsko umetnostjo.

Na tej kolektivni razstavi predstavlja Karl Bauer 15 slik-olja, ki so nastale v zad-

njih treh letih. Njegova olja kažejo, da je umetnik v zadnjih letih vnesel v svoje stvaritve nove nianse (odtenke). Njegova olja pričajo o skladni barvni harmoniji, kar prihaja posebno še do izraza v njegovih pokrajinskih slikah in podobah (ljudje). O njegovem slikarstvu bi pač lahko rekli, da je kultivirano, da ima močne estetske komponente in je prepojeno s pravimi umetniškimi impulzi (spodbudami). Tu moramo omeniti še, da je izbor teh 15 olj zares prav posrečeno izbran.

Lepe slikarske efekte dosegajo olja: „Velika pokrajina“, „Ribiško pristanišče“, „Križani“, „Kristusovo vstajenje“ in „Sedeča deklica v zeleni pokrajini“.

„40 let Avstrijskega radia“ v Deželnem muzeju

„Radio Celovec“ prireja po naročilu avstrijskega radia v celovškem Deželnem muzeju močno zanimivo izredno razstavo pod geslom „40 let avstrijskega radia“.

Namen razstave je podati pregled razvoja avstrijskega radia od njegovega začetka oziroma ustanovitve, t. j. 1. oktobra 1924, pa do današnjih dni.

Številne slike (načrti in izvedba grafičnih razstavljenih predmetov je izdelal profesor Walter Harnisch in njegovi sodelavci) poučijo obiskovalca razstave o posebnih dogodkih in o dosedanji zgodovini avstrijskega radia AG (RAVAG), ali o ljubljenskih radia v prvih letih po ustanovitvi.

Prav tako lahko vidi obiskovalec razstave zanimivo sliko napad na postajo „Radio Dunaj“ (RAVAG) v juliju leta 1934, kakor tudi gradnjo radijske postaje „Bisamberg“ leta 1933, za tisti čas tehnično čudo, ki je brez primere v zgodovini avstrijskega ra-

dia. Ta postaja je v tistem času — ko še ni bilo v Evropi dovolj radijskih postaj — mnogo pripomogla k ugledu avstrijskega radijskega sporeda in avstrijskega radia vobče, to pa ne samo doma, ampak tudi v tujini.

Sledijo slike gradbenih načrtov prav tako vzornega „dunajskega radijskega poslopja“, komaj zgrajenega, ki ga je l. 1938 prevzel „Reichsrundfunk“. Potem vidi obiskovalec slike, ki spominjajo na vojno dediščino: porušene tehnične naprave in „Radio zasedbenih sil“.

Razstava nas popelje dalje v dobo izgradnje avstrijskega radia. Uvedbi UKW-oddaje leta 1955, ki ni prinesla le izboljšanje sprejema, marveč je predvsem omogočila oddajo prvega svobodnega avstrijskega sporeda po vojni, je sledila po osvoboditvi leta 1955 vpeljava televizije in leta 1960 začasna kratkovalovna oddaja.

Močno zanimive so one slike, ki kažejo

današnja organizacijo (ureditev) avstrijskega radia, njegove dohodke in izdatke, zmogljivost sporeda in njegovo razdelitev na posamezne radijske postaje zveznih dežel in drug statistični material (pregledno gradivo).

Širok okvir razstave je posvečen tudi tehničnim radijskim napravam. Vzorci in slike poučijo obiskovalca o dosedanji storilnosti in o nalogah, ki jih mora avstrijski radio še premagati in premostiti.

Na voljo dani prostor v Deželnem muzeju omogoča le pogojno ustreči v enaki meri vsem vidikom.

Vendar menimo, da razstava v celovškem muzeju ne daje le pregleda 40-letnega razvoja avstrijskega radia, marveč odpira obiskovalcem tudi vpogled v marsikateri posamični problem.

Razstavo „40 let avstrijskega radia“ lahko obiščete vsak dan od 8. do 12. ure in od 14. do 17. ure, v nedeljo pa od 9. do 12. ure in bo odprta do sobote, 22. maja.

Vstop je prost.

Solskim skupinam, ki se poprej javijo tehničnemu vodstvu „Radia Celovec“, je dana možnost, da jim bo pojasnjeval slike in tehnične naprave razstave izvedenec celovškega radia.

Zgodovinsko raziskovanje o papežu Janezu XXIII.

Kardinal Lercaro, bolonjski nadškof, je v predavanju, ki ga je imel pretekle dni v Rimu v zavodu Luigi Sturzo, poudaril potrebo novega zgodovinskega raziskovanja o papežu Janezu XXIII. Kardinal je trdil, da je to novo raziskovanje potrebno, da bomo mogli bolje oceniti osebnost in delo pokojnega papeža. Za enkrat so še daleč od razumevanja njegovega dela tako tisti, ki se zadovolje s premisslavljanjem o njegovi osebnosti, ki je osamljena v zgodovini, kakor tudi tisti, ki se omejujejo na povečevanje nekaterih njegovih stališč odprtja do soljudi, ne da bi pri tem ocenjevali pristen pomen tega odprtja v edinosti in v uravnovešenosti njegove moralne in človečanske pristnosti.

Predavanja kardinala Lercara so se udeležili kardinali Pizzardo, Aloisi Masella in Bea ter predstavniki drugih cerkvenih in svetnih oblasti.

OTVORITEV IZREDNE RAZSTAVE H. STEINERJA

V ponedeljek, 10. maja, so odprli v celovškem Deželnem muzeju posebno razstavo „Rio, brazilski motivi-radiranke“ H. Steinerja. Razstava bo odprta do nedelje, 23. maja.

DEŽELNI MUZEJ ZA KOROSKO

Ravnateljstvo Deželnega muzeja za Koroško naznanja, da so 7. maja spet otvorili za javnost ta zavod.

Tudi muzej na Magdalenski gori je zopet dostopen občinstvu.

RUDOLF IV. ustanovitelj dunajske univerze

Njegov lik, kakor ga v svojem najnovjšem literarnem delu „Božja planina“ prikazuje pisatelj prof. dr. Metod Turnšek

„Rudolf! Nesrečni Rudolf! Kakšni so le tvoji naklepi? Oh, ta nesrečni pohlep!“ je skoraj zajokala pobožna teta, ki je to strast dodobra spoznala že doli pri goriških grofih.

Rudolf je vstal in mahnil z roko.

„Kaj se le razburjate? Saj mi patriarh lahko tudi kaj podari! Pet škofov in en nadškof bodo govorili zame! Saj bom tudi od svetnih knezov kaj dedoval!“

S tem je za silo pomiril teto prednico, mislil si je pa svoje.

Ko se je na konju vračal na dvor, obdan od spremstva svojih mladih lovskih prijateljev „junckerjev“, ga je pa le pekkel tetin oči-tek, kaj redi in gosti prešerno lovsko družbo. Morda pa res ni pametno, da bi z njo prhnil dol na Koroško in Kranjsko, zlasti ne, ker pojde k patriarhu, in to v družbi tako odličnih cerkvenih knezov. In tudi na Kranjskem bodo skrbno pasli oči na slehernem njegovem gibu... Naj se ti njegovi mladeniči spozabijo in ponore za kakšnimi gospodičnami, kot so o pustu, pa mu bodo vse pokidali... Nak, ne pojde z njimi. Naj le bodo, koder hočejo! Rajši bo revežem in samostanom nasipal darov, kot bi tolikšnemu krdelu skoz toliko dni phal želodec z

najboljšimi jedmi in jim zalival grla... Pa je tudi sveti post, čas pokore in resnobe! Kdo bo verjel, da zida cerkev sv. Stefana na Dunaju, če pride s tako prešerno družbo? Kar je bilo, je bilo... Poslej jih ne bo več vabil in gostil!... Ni samo vojvoda ali nadvojvoda, marveč tudi prvi predstavnik habsburške vojvodske, kdaj tudi cesarske rodovine! Če bo sreča junaška, tudi njega čaka še visoka čast...

To jih je bilo imenitnih kočij in konjenikov pred trbiško cerkvijo! Pet škofov in en nadškof so se pripeljali s svojim spremstvom. Kočijo nadvojvoda Rudolfa, vladarja avstrijskega in koroško-kranjskega, so vozili kar trije pari konj... Pa tudi grof Majnard Tirolski in palatin Brandenburški se je postavil s svojim vladarskim vozom in z mogočno vprego. Za njim grof Oton Ortenburški ni kaj zaostajal v sijaju in blesku... Kar mrgolelo je gospode in njihovih služabnikov, ko so razjahali ali izstopili iz kočij...

Čeprav so prevzvišeni škofje in prelatje odmaševal in opravil svoje molitve navsegodaj že v samostanu v Podkloštru, kjer so bili prenočili, so se vendarle želeli usta-

viti v Trbižu in počastiti Jezusovo „Božjo glavo“, ki je bila tam na glasu slovite božje poti. Tako vsaj so jim povedali krški škof Johan Pfalzheim, ki jim je Trbiž v tistem kotu sredi belih gora bil zelo drag.

Trbiški in zabniški pleban si nista mogla kaj, da bi ne pohitela za mladino in ljudstvom ven iz cerkve... Kolikšno presenečenje nad tolikšnim in tako imenitnim obiskom! Drug za drugim sta poklekala pred škofo in jim poljubljala svete prstane. Potem sta še pozdravila v vso spoštljivostjo mladega koroškega vladarja nadvojvoda Rudolfa in njegovo pisano spremstvo.

Prvi so v spremstvu krškega in lavantinskega škofa krenili v božji hram nadškof salzburški, za njimi pa škofje: pasavski, frižinski in briksenški. Tudi mladi nadvojvoda Rudolf je z grofom Tirolskim in grofom Ortenburškim spoštljivo nameril korak v trbiško cerkev.

Ljudstvo je kar vdrlo za gospodo in do zadnjega koticčka napolnilo cerkev. Trbiški pleban Tomaž so se s težavo prerinili naprej do Božje glave, pred katero so gosposki potniki padli na kolena. Pleban so povabili domače ljudstvo, naj zapoje kate-ro svetih postnih žalnih pesmi. Ker ni bilo takoj odziva, so pleban kar sami začeli peti naprej, ljudstvo pa za njimi. Z navdušenjem je vse pelo:

„Poglej, krščenik ti,
kaj se v tem zdaj tu godi,
kir Boh trpi!“

Strašno je pogledati,
pa je dobro
vdati se v te reči.

Zbudi se, kir v grehah spiš,
pridi sem,
poglej na križ!

Saj ni kraja bol mesta
za no kapjo od persta
kaj zdravega.

Kjeri le to kne spozna,
sam sebe zapelja,
težave ma.

Od gvave noter do noh
je Jezus povhen nadloh,
od gvave do noh
je povhen nadloh...“

Oba škofa, krški in lavantinski, ki sta imela pod sabo koroške vernike, sta vsebino pesmi razumela in ju je obšla sreča, da koroško ljudstvo tako sočustvuje s trpečim Zveličarjem. Tudi druge je ganila žalna melodija.

Salzburški nadškof Ortolf so za gosposke popotnike intonirali staro koralno „Pange lingua, gloriosus“, ki jo je duhovska in svetna gospoda znala na pamet. Peli so z občutjem veličastno pesem križu, zmage znamenju, in se spominjali, kako je Bog sam izbral les, da lesa bi škodo vzel, kako se je božji Zveličar voljno dal v trpljenje, kako so trni, žebliji, sulica prebodli nežno telo, kri mu je z vodo vrela iz ran in oprala zemljo, morje in vesoljstvo.

(Nadaljevanje na 12. strani)

ZVABEK

(Žaloigra „Črni križ pri Hrastovcu“)

Lahko rečemo, da smo pri nas nekako že navajeni ponovnih odrskih predstav. Skoraj zapovrstjo nas obiskujejo razne odrske skupine iz daljnih in bližnjih fara. Tako je nastopilo na odru farne dvorane že društvo iz St. Jakoba, člani „odra mladje“ so uprizorili „Scapinove zvijače“. Ponovno so pokazali svojo igralsko spretnost Vogrčani, pliberska mladina, nastopila pa je tudi farna mladina iz Dobre vasi.

Zadnjič pa se nam je predstavilo katoliško prosvetno društvo iz Globasnice z žaloigro „Črni križ pri Hrastovcu“. Igro sta dramaturgiral ga. Matilda Košutnikova in g. Rajmund Greiner, ki sta nam znana že po igradah „Rozamunda — Roža sveta“ in „Vislavina odpoved“. Igro so uprizorili razen pri nas in doma še v Šmihelu in St. Rupertu.

Vsebinsko je povzet motiv igre iz 16. stoletja. Kot vemo, je bilo to in tudi naslednje stoletje čas „čarovniških procesov“. Kot čaravnice in čarovniki so bili obsojeni posebno taki, ki so bili šibke postave, ki so imeli morda kake telesne napake in si s tem niso mogli pomagati. Izločili so jih iz družbe in jih obdolžili občevanja s hudičem. Mnogokrat so jih celo mučili, da so tako priznali vse nemogoče stvari. Pogosto so se posluževali plemiči „čarovniških procesov“, da bi si ob smrti nedolžnega človeka ohladili jezo in zavist, nikakor pa si s tem niso pomirili svojega srca.

V igro je vpletena ljubezenska vez med mladim grofom Friderikom (Fric Hrast) in njegovo zaročenko Agato (Anka Smrečnik), ki pa je revnejša in s tem ne ugaja prevzetni grofici (Hudl Frida), Friderikovi materi. Na strani grofice je še oskrbnik Trenak (Lojze Gregorič), ki snubi Agato, a ta ga zavrne. Ko se Agata in Friderik tajno poročita, je edino sredstvo nasprotnne stranke le še „čarovniški proces“ in sigurna smrt Agate. Navidezno je stvar s tem rešena, a simbolično zmaga dobrot in nedolžnost. Tako se sluga (Janez Smrečnik) in služkinja (Erika Pajank), ki sta bila na Agatini strani, združita v srečnem zakonu; Friderik pa, ki se vrne iz boja in ob Agatinem grobu zmrzne, uživa na onem svetu srečo z njo, ki mu je ostala zvesta v najbridkejših urah. Trenak pa ne najde več sreče na tem svetu in znori ob misli na grozodejstvo.

Uprizoritev kot taka zasluži stoo odstotno pozitivno oceno. Vsaka posamezna vloga je bila podana tako, da lahko govorimo o doslednosti. Čustvenost ljubečega, zavist prevzetnega in krutost ljubosumnega človeka je bila tako izrazito podana, da je odmaknila vsakogar v svet dogajanja. Tudi razni tehnični pripomočki so potek še stopnjevali.

Režiser Greiner Hubert je pokazal, da obvlada tako besedo, kakor tudi vsako drugo potankost igralske umetnosti.

Ob takih in podobnih prireditvah naj bi se opogumila še druga društva, da bi pričela tudi uprizorjati igre. Kajti s tem bi pokazala, da je tudi v njih moč ustvarjanja. Obenem pa bi se udeleževala pri važnem narodno kulturnem delu.

CELOVEC

(V mestu je lani gorelo 255-krat)

Največje kreposti človeškega življenja so one, ki najbolj koristijo sočloveku. To velja predvsem za one ljudi, ki so dnevno pripravljeni za svoje someščane storiti vse, kar je v njih moči. To so pa možje požarne seznaniti prebivalstvo mesta z dolžnostmi gasilcev.

Če je bil v teh dneh „Teden požarne brambe 1965“, ne bi smeli pozabiti prilike, seznaniti prebivalstvo mesta z dolžnostmi gasilcev.

Tačas imamo v mestu Celovcu sedem prostovoljnih požarnih bramb: Glavna požarna bramba, Kalvarienberg, St. Georgen, Haidach, St. Peter, St. Rupert in Sv. Martin. Te požarne brambe štejejo okoli 180 mož in imajo dvanajst gasilnih naprav. So to naprave, ki jih je mestna občina preskrbela. Za te gasilske naprave skrbi tudi sama občina. Člani požarnih bramb vršijo svoje dolžnosti poleg svojega poklica zastoj in to v službi zajednice.

Poleg teh prostovoljnih požarnih bramb pa imamo v mestu tudi poklicno gasilstvo.

Poklicno požarno brambo so ustanovili leta 1945 in je na podlagi njene organizacije in njene tehnične opreme posebno zmožna, da takoj poseže na mestu požara, da bi na ta način čimprej obranila prebivalstvo nevarnosti. Poklicna požarna bram-

Pri nas na Koroškem

Proglas Narodnega sveta k predsedniškim volitvam

Narodni svet koroških Slovencev je obravnaval na svoji seji, dne 20. aprila 1965, tudi vprašanje predsedniških volitev v Avstriji. Odborniki so sklenili, da priporočijo Narodni svet slovenskim volilcem na Koroškem kandidaturu bivšega kanclerja dr. Alfonsa Gorbacha iz sledečih razlogov:

1. Dr. Gorbach je prepričan katoličan.

2. Dr. Gorbach je Avstrijec, ki je doživel tudi grozote koncentracijskega taborišča v Dachauu. Zato dobro pozna trpljenje in ponižanje, ki so ga doživele žrtve nacizma po raznih taboriščih ter v pregnanstvu med drugo svetovno vojno.

3. V času, ko so bile življenjske pravice posameznih narodov v Evropi najbolj teptane, je dozorelo v dr. Gorbachu spoznanje, da je rešitev človeštva ter ohranitev miru v svetu možna le v tesnem sodelovanju vseh; to spoznanje mu je bilo merilo za njegovo delo tudi kot avstrijski kancler.

4. Kot sin železničarja je ostal v svojem življenju tudi kot predsednik avstrijskega državnega zbora ter avstrijski kancler skromen in dobrega srca še prav posebej do pripadnikov tistega sloja prebivalstva, iz katerega je sam izšel.

5. Kot mož tolerance je poklican, da čuva enakopravnost vseh državljanov ne glede na njih jezik in narodno pripadnost.

Ko priporoča Narodni svet slovenskim volilcem kandidaturu bivšega kanclerja dr. Gorbacha, istočasno poudarja, da s tem ne izraža zaupnice Avstrijski ljudski stranki na Koroškem, temveč priporoča dr. Gorbacha kot osebnost. Hkrati naj bo s priporočilom Narodnega sveta koroških Slovencev izpovedana naša zaupnica široki evropski politiki kanclerja dr. Klause, ki jo koroški Slovenci iz vsega srca pozdravljamo.

Narodni svet koroških Slovencev

ba šteje danes 38 gasilcev in ima na razpolago deset gasilnih avtov. Možje poklicnega gasilstva stanujejo skupaj, tako kot na primer vojaki v vojašnici.

K tem osmim požarnim brambam pride-ta v poštev še dve gasilski brambi podjetij Knocha in Fischla.

Katero so še naloge požarne brambe poleg gašenja požara?

Požarnim brambam je dana še naloga, da se brigajo za splošno očiščenje pred požari, izsleditev vzrokov požarov in da skr-bijo za gradnjo tehničnih naprav za očiš-čanje požarov. Važno je tudi pri današnjem stanju civilizacije, da gasilstvo izpolnjuje naloge, kot so na primer: očiščati prebivalstvo pri javnih nesrečah, kot so to eksplozije, razširjanje plina in razlivanje nafte in podobnega ali pri težkih prometnih nesre-čah. Tudi pri prirodnih nesrečah mora biti požarna bramba takoj na mestu, to se pravi, da mora takoj priskočiti na pomoč.

Kako se jači moč požarne brambe?

Poleg skrbi za ohranitev in izpopolnitev svojih tehničnih naprav, mora skrbeti gasilstvo tudi za naraščaj in za njegovo izo-brazbo. V ta namen prireja gasilsko vodstvo vaje, kurze (tečaje) in športna tekmovanja. Pri tem je treba še omeniti, da vadijo vsa-ko nedeljo gasilci v skupinah po šest do osem mož dodatno, in to zastoj. To nedelj-sko službo opravljajo skoro deset ur.

Kakšno je bilo delo celovške požarne brambe v letu 1964?

Poklicna požarna bramba v Celovcu je leta 1964 pogasila 178 požarov, pri čemer je bilo zaposlenih — statistično ugotovlje-no — 2132 gasilcev, ki so svoje človeko-ljubno delo opravili v 3749 urah.

V 345 primerih je požarna bramba prisko-čila na pomoč zastoj, medtem ko je bila plačana tehnična pomoč samo v 275 prime-rih. Zadnja pomoč je zaposlila 680 gasilcev, ki so opravili svoje delo v 1528 urah.

Prostovoljno gasilstvo pa je poseglo 47-krat pri gašenju požara, 91-krat so prihi-teli na pomoč drugim gasilcem, 75 nedelj so bili v pripravljenosti, dalje so imeli 168 gasilskih vaj in 124 šolskih kurzov (teča-jev).

(Seja celovškega občinskega sveta)

Pretekli petek je bila zopet seja celov-škega občinskega sveta, na kateri so obrav-navali dvajset postavk. Vse je šlo v najlep-šem redu, tako da so v eni uri teh 20 točk rešili. Ker so trije socialistični občinski svetniki vrnili svoje mandate, so zaprisegli tri nove. V nadaljevanju so dovolili prošnje za dodatne kredite, kakor tudi akcijo za za-menjavo zemljišč.

V območju Košat- in Sterneckstraße so sklenili zaporo zaradi predvidene avtoceste. Na koncu seje pa so še enoglasno potrdili dobo službovanja, kakor tudi odredbo dra-gijskih doklad za občinske uslužbenke.

ST. PETER NA VASINJAH

(Osební avto pod vlakom)

Srečo v nesreči je imel v četrtek, dne 6. maja avtoprevoznik Štefan Kollmann iz St. Petra na Vasinjah.

Avtoprevoznik Kollmann je namreč trčil z vlakom. Kako se je pripetila nesreča? Štefan Kollmann je trčil s svojim osebnim avtom, ko je vozil po poti ob cementarni v Wietersdorfu, v lokomotivo tovornega vla-ka Launsdorf-Hüttenberg. Lokomotiva je pri trčenju zgrabila osebni avto in ga vrgla ob stran. Šele po dvajsetminutni zamudi je vlak nadaljeval svojo vožnjo.

Šofer Štefan Kollmann je imel pri tem zares po ljudskem izreku „srečo v nesreči“. kajti bil je samo lažje ranjen, zadobil je le lažje praske. Njegov osebni avto pa je moč-no poškodovan in še niso mogli oceniti škode.

CELOVEC

(Zborovanje „Avstrijskega mikološkega društva“)

Avstrijsko mikološko društvo (društvo za vedo o gobah) je dobilo nalog, da izvede v septembru letos trodržavno zborovanje zvez Nemčije, Švice in Avstrije. To bo takorekoč prvo tako zborovanje v Avstriji.

Razveseljivo pa je dejstvo, da je „Avstrijsko mikološko društvo“ izbralo za kraj zborovanja vprav naše deželno glavno mesto Celovec. Zborovanje se bo vršilo od 23. do 26. septembra.

Na zborovanju bodo brali predavanja, dalje imajo v načrtu ekskurzije (izlete) v bližnjo in daljno okolico mesta Celovca. Kakor javlja „Avstrijsko mikološko društvo“ se bodo udeležili zborovanja mnogi domači in tuji gosti, med njimi tudi poznani strokovnjak mikologije (vede o gobah).

Prireditve „Avstrijskega mikološkega društva“ se bodo lahko udeležile tudi ose-be iz Celovca in okolice, pa čeprav niso člani tega društva. Prav tako so zaželeni, če se prej prijavijo, gostje.

Prijave sprejema, oziroma daje pojasnila univerzitetni profesor dr. Kurt Lohwag, vodja fitopatološkega zavoda (za razisko-vanje rastlinskih bolezni) visoke šole za poljedelstvo, Wien XIX., Peter-Jordan-Straße 82, ali pa pri g. Franz Sperdin, Celovec, Paradeisergasse 3.

Prijaviti se je treba po možnosti do 15. maja.

SELE

(Hranilnica in posojilnica — oživljena)

Od leta 1927 dalje je v Selah poslovala domača hranilnica in posojilnica in se prav lepo razvijala. Med vojno so jo hitlerjanci priključili boroveljski. Ko je po vojni, kakor druge slovenske zadruge, postala zopet sa-

Dijaki Državne gimnazije za Slovence priredijo v nedeljo, dne 30. maja 1965, v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu

AKADEMIJO

Začetek ob 14.30. Vstopnice dobite v šolski pisarni.

mostojna, je ostala samo na papirju in skoro nič ni poslovala.

Čutili pa smo potrebo, da zopet oživi in deluje. To se je zgodilo na občnem zboru, dne 2. maja, na katerem je bil izvoljen nov upravni in nadzorni odbor. Novi predsednik je Hanzej Čertov, pd. Adamk, podpredsednik pa Francej Roblek, pd. Pušlec. Ta dva z drugimi odborniki sta zagotovilo, da bo ta domači denarni zavod nesebično deloval v gospodarski prosep Selanov. Vsakdo bo mogel svoj denar vlagati na obresti, kdor pa bo potreboval posojilo, n. pr. za gradnjo hiše, ga bo lahko dobil.

Mladina, že otroci, naj denarja ne zapravlja, marveč hrani in nalaga v hranilnici za poznejše potrebe!

BAJTISE

(Odprodaja in nakup hiš)

Kmalu bo že 60 let, odkar so obstale bajtiške fužine. Tekom let so zginile fužinske stavbe, ostale pa so še stanovanjske hiše. V zadnjem času je njihova lastnica, boroveljska tovarna odprodala pet manjših in večjih hiš. Kupili so jih: Rudi Ferndorfer, Anton Grabner, Pepa in Mica Klavara ter Tomaž Oraže in Hanzej Čertov. Hiša, v kateri je bival nekoč zadnji bajtiški dušni pastir kurat Stangl, je zginila s površja, podrla pa bodo tudi nekdanjo šolo. Čez njun prostor bo speljana razširjena cesta. Le tri velike stanovanjske hiše so še last Kestaga.

CELOVEC

(Počitniška akcija za stare ljudi)

Prvič letos bo izvedlo mesto Celovec v sodelovanju z deželo Koroško pomembno počitniško akcijo (delo) za ostarele ljudi.

Kakor je poročal mestni svetnik Walter Flucher, je akcija namenjena v prvi vrsti onim, ki skrbi zanje mestna občina, obenem pa tudi za one stare žene in može, ki morajo živeti z najmanjšo rento. Število teh, ki so pomoči potrebni je v Celovcu okoli tisoč.

Sklenili so, da bi poslali letno gotovo število teh za 14 dni na dopust. Oni naj bi, kot je mestni svetnik Flucher naglasil, vsaj enkrat v življenju uživali dva tedna popoln mir, vso lepoto, pa tudi vso udobnost, ki

Smarnice za slovenske vernike v Celovcu so v cerkvi novega bogoslovja (ob Lendkanalu) vsak večer. Ob tričetr na sedem rožni venec, potem nagovor (oziroma branje) in litanije z blagoslovom.

Verniki ste k majniški pobožnosti pri-srčno vabljeni!

jim jih more nuditi počitniški oddih. Za vse to pa je prevzela dežela in mesto Celovec vse stroške, in sicer vsak polovico.

Penzioni (gostišča) na Gori, Glödnitzu, in v St. Pavlu v Ziljski dolini bodo te stare goste sprejeli.

Višja oskrbnica Else Ordelt in njene pomočnice so prevzele skrb, izbrati izmed teh tisoč prosilce, da bi jih potem porazde-lili v skupine. Saj se niti vsi ne potegujejo za ta zastojski dopust. Nekateri se obotavljajo, kljub ugodni vabi, zapustiti njim ljubljeno okolje, drugim pa zopet zdravje ne dovoljuje, da bi mogli izrabiti tako ugodne prilike, kjer bi se lahko za dva ted-na brez skrbi odpočili. Tretjina teh pomoči potrebnih, pa je vesela tako ugodne ponud-be.

Najstarejši človek teh počitniških kolo-nij je brez dvoma 92letni Engelbert Türk, doma v Hrastovici in stanuje v majni sobi. Ta starček je danes še telesno in du-hovno zdrav.

Dalje je mestni svetnik Flucher dejal, da bodo letos poslali na počitnice 95 prepo-trebnih starih ljudi.

(Vajenec zvezni zmagovalec)

Mladi celovški vajenec Viktor Mirnik, ki je uslužben v knjigarni Hayn, je zmagal pri poklicnem tekmovanju avstrijske trgovske mladine na Dunaju. Mladenič je bil v sto-ričnem razredu prvi zvezni zmagovalec.

V znamenju sožitja in sodelovanja

Z zgodovinske proslave koroških Slovencev 9. maja 1965 — Govori in odmevi

Rede des die Funktion des Bundespräsidenten ausübenden österreichischen Bundeskanzlers Dr. Josef Klaus bei der Republikfeier des Rates der Kärntner Slowenen am 9. Mai 1965 im Großen Konzerthausaal in Klagenfurt.

(Applaus).

Liebe slowenische Landsleute!

Mein erstes Wort an Sie soll ein Wort des Dankes an den Rat der Kärntner Slowenen sein, der mir durch seine Einladung Gelegenheit gegeben hat, heute mit Ihnen als Bundeskanzler der österreichischen Bundesregierung, aber auch als in diesen Wochen mit der Funktion des Bundespräsidenten betrauter Bundeskanzler zusammenzutreffen. (Applaus). Ich komme als Kärntner zu guten Kärntnern, ich komme als Österreicher zu guten Österreichern und ich komme als Freund zu guten Freunden. (Stürmischer Applaus).

Mein zweites Wort des Dankes gilt Ihnen, Herr Präsident Dr. Inzko, gilt Ihnen dafür, daß Sie in so ergreifenden und so schönen Worten des großen Verlustes gedacht haben, den heute ganz Österreich, alle Österreicher, auch wir Kärntner, und ihr Kärntner Slowenen durch den Tod des großen hochverdienten österreichischen Staatsmannes Ing. Leopold Figl erlitten hat.

Sie wissen, ich sollte jetzt in Wien sein, aber ich habe es mir nicht nehmen lassen und konnte es so einteilen, daß ich diese Feierstunde noch mit euch, liebe Kärntner Slowenen, verbringen kann, denn die Republik Österreich feiert die 20. Wiederkehr des Tages der Wiedererrichtung der Republik und die Proklamation der österreichischen Unabhängigkeit sowie den 10. Jahrestag des denkwürdigen österreichischen Staatsvertrags, der am 15. Mai 1955 mit der Unterschrift unseres großen Toten, des damaligen Außenministers Figl, unterzeichnet worden war. In allen Teilen unseres Landes, in allen Schichten der Bevölkerung wird in diesen Tagen mit Recht dieser beiden Ereignisse gedacht. Mit der feierlichen Erklärung der Unabhängigkeit, mit der Wiederherstellung der Souveränität unseres Landes durch den Staatsvertrag und mit der Beschlußfassung über die österreichische Neutralität sind die Grundlagen unserer heutigen staatlichen Existenz gelegt worden, ist aber auch die Voraussetzung für die Prosperität und den Wohlstand unseres Staates, der in der Familie der freien Völker Europas wieder einen allseits geachteten Platz einnimmt, neu unterbaut worden.

Die immerwährende Neutralität, ein Weg, den wir zunächst zaghaft und unsicher beschritten haben, wurde sehr bald ein tragfähiges Fundament unserer Außenpolitik. Die übrigen Staaten der Welt erkannten sehr rasch den Wert unserer Neutralität und ihre Bedeutung. Österreich wurde 1955 ein stabilisierender politischer Faktor in den zwischenstaatlichen Beziehungen. Seit wir wieder eine freie und unabhängige Gemeinschaft von Österreichern sind, vermögen wir, anstatt nur nach innen zu blicken und uns nur mit unseren eigenen Problemen zu beschäftigen, auch wieder den Blick nach auswärts zu richten und unsere Stimme für eine Zusammenarbeit der europäischen Völker zu erheben, eine Zusammenarbeit, die alle Völker umfassen soll, die sich seit eh und je zu Europa zugehörig fühlen.

Wie Ihnen bekannt ist, habe ich bei meinem Besuch in unserem südlichen Nachbarstaat betont, daß der Akkord Europas leer wäre, daß ihm ein Ton, ein wichtiger Ton fehlen würde, wenn in ihm wohl die germanisch-romanischen Dominanten und Töne aufklingen würden, aber wenn in diesem Akkord die slawische Terz fehlen würde, dann wäre es kein Akkord (lebhafter Applaus).

Es fiel und fällt einem Kärntner nicht schwer, diese Tatsachen vom geographischen oder kulturgeschichtlichen oder auch vom musikalischen Standpunkte her zu erkennen, ja wir Kärntner sagen, daß sich erst mit dem slawischen Ton die europäische Polyphonie manifestiert (lebhafter Applaus). Aber das, was ich im Hinblick auf Europa sagte, gilt erst recht für unsere österreichische Heimat, für unser Kärnten,

wo autochthon eine slawische Volksgruppe lebt. Wir möchten aus diesem großen Europa keines der Völker, das dazugehört, auch keines aus dem östlichen und südöstlichen Teil des Kontinentes, missen. Wir Österreicher empfinden tief die slawischen vielstimmigen und gefühlvollen Melodien in unserem Musik- und Liedgut. Wieviele Dichter, Musiker und Komponisten, die Österreich hervorbrachte und die heute den österreichischen Namen in der Kulturwelt vertreten, waren slawischer Herkunft und durchwebten die österreichische Kunst mit slawischen Elementen. Staunend bewundern wir in unserem Vaterland die glückliche Mischung nördlicher, südlicher und östlicher geistiger und formaler Wesenszüge, begegnen slawischen Namen und lernen dies alles als ein Wesenhaftes, als ein Unseres schätzen, durch das unser Kulturgut nie ärmer geworden ist, immer aber bereichert worden ist. (Applaus).

Ich spreche zu Slowenen, die gerade unserem Kärnten in sein Wesen unauslöschliche slawische Merkmale einprägten und ich spreche zu Slowenen, die auf ihre Muttersprache stolz sind und sie in unserer österreichischen Gemeinschaft erhalten wissen wollen, und ich glaube darin kommt keine Beengung oder Verarmung des österreichischen Wesens zustande, sondern ebenfalls eine Bereicherung. Ein großer Denker des Abendlandes hat einmal gesagt: „So viele Sprachen du sprichst, so oftmals bist du ein Mensch.“ Das heißt eben: wenn wir uns bemühen, auch eine zweite und dritte Sprache unser eigen zu nennen, die nicht unsere Muttersprache, aber vielleicht die Sprache meines Nachbarn oder die Sprache meines Geschäftspartners oder die Sprache meines Freundes irgendwo in der Welt ist, dann versteht er mich leichter und verstehe ich ihn besser. Deshalb bin ich heute noch persönlich dankbar, daß mir so im Obergymnasium vor genau 40 Jahren

tal und Jauntal. Da habe ich mir gedacht: schon aus Dankbarkeit mußt du wenigstens einige Sätze, ich werde das auch am Schluß meiner Ausführungen hier versuchen, beherrschen, um dich der Bevölkerung mitzuteilen.

Ich darf Ihnen sagen, es ist mir bei unserem Staatsbesuch in Jugoslawien sehr zustatten gekommen und vor allem von der Breite der Bevölkerung hoch angerechnet worden, daß ich, wenn auch schwach und schlecht, mich über das Fernsehen eine Viertelstunde in Serbo-kroatisch mitgeteilt habe (lebhafter Applaus). Wie sehr man da unten die eigene Sprache schätzt und es noch mehr schätzt, wenn einer aus der Fremde kam, sagt ein altes serbisches Sprichwort, das mir mein Lehrer in Wien in der Berlitz-School gleich am ersten Tag mitgeteilt hat. Er sagte: „Wenn Sie nach Serbien kommen, dann werden Sie mit der Sprache sofort große Begeisterung hervorrufen, denn in Serbien sagt man: Govori srpski, da te ceo svet razume.“ (Applaus, Lachen).

Aber ich spreche ja hier zu Slowenen und werde mich am Schluß slowenisch etwas strapazieren. Ich möchte nur sagen, daß diese slowenische Sprache und diese slowenische Kultur zu Kärnten gehört, und wenn man Kärnten liebt, so muß man es so lieben wie es ist und muß man es als ein Ganzes lieben (Langanhaltender, stürmischer und begeisterter Applaus). An so differenziertem Wesen heraus wächst Kärntens Besonderheit und Schönheit als ein Grenzland in geographischer und kultureller Hinsicht; und nach dem Zusammenbruch der Monarchie legten Kärntner Slowenen schon damals ein Bekenntnis zur demokratischen Republik Österreich ab, als sich ein großer Teil von ihnen für Österreich entschied. Es war damals in einer Zeit, in der sehr sehr wenige wirklich an Österreich, an seine Selbständigkeit und

wirtschaftlichen Belange. Zwei Dinge aber scheinen mir das Wichtigste zu sein: das eine ist das gegenseitige Vertrauen, mit dem wir uns entgegenreten und in die Augen schauen. Nur so kann man fruchtbare Verhandlungen und brauchbare und dauernde Ergebnisse erzielen (Applaus). Und das zweite, fast noch wichtigere ist, daß man nur dann zu einem wirklichen Ergebnis kommt, wenn der einen Seite klar ist, daß es sich um die Erhaltung, um die Zukunft und um die Existenz der Volksgruppe geht. Alle kleinen Dinge, alle Einzelmaßnahmen haben ja nur den einen Sinn, daß die Volksgruppe letzten Endes in ihrem Bestand und in ihrer Zukunft gesichert ist (Applaus). Verständigung hat nicht nur gegenseitiges Verstehen und gegenseitige Achtung, sondern gegenseitige Anerkennung zum Inhalt. Aus diesem Grunde begrüßen wir es, wenn möglichst viele Österreicher in diesen Zusammenhängen sich um die Fragen der Minderheiten und des Bestandes dieser Gruppen kümmern. Österreich fungiert ja seit Jahrhunderten als eine europäische Drehscheibe, Kärnten aber ist der Schnittpunkt dreier Kulturkreise, ich möchte sagen, es ist der innerste Punkt dieser Drehscheibe, von dem sektorenhaft diese drei großen historischen Kulturkreise, der germanische, der romanische und der Slawische auseinandergehen. Kärnten ist ein europäischer Boden und ein innerösterreichisches Abbild dessen, was wir uns als europäische Funktion unserer Heimat Österreich vorstellen. In der vorbildlichen Selbstgestaltung unseres Landes, in dem Volksgruppen verschiedener Sprachen einen Platz zur Erhaltung ihrer angestammten Eigenart finden, leisten wir einen vorbildlichen Beitrag zum Aufbau einer europäischen Ordnung, in der die Völker, die dem gemeinsamen Mutterboden europäischer Zivilisation entstammen, entsprechend der altösterreichischen Spruchweisheit „Leben und leben lassen“ einander näherrücken und näherkommen. Dieses gemeinsame Band, das uns alle umschlingt, läßt uns mit Stolz bekennen: Wir Kärntner, wir sind Österreicher, wir sind europäische Bürger (stürmischer Applaus).

„Dragi sodržavljan! Še nekaj besed v drugem deželnem jeziku. Lepo se vam zahvaljujem za povabilo in prisrčen sprejem. Rad sem prišel med vas, saj mi je nalozena v enaki meri skrb za blagor vseh državljanov. Vesel sem vaše zvestobe do avstrijske države; bodite prepričani, da bom storil vse, kar je v mojih močeh, da vam bodo vaše pravice zagotovljene. S sodelovanjem manjšine hočemo reševati tudi v bodoče vsa vprašanja, ker vemo, da je to za Slovence, za Koroško in za Avstrijo najboljše. Na Koroškem se stikajo trije kulturni svetovi: slovanski, germanski in romanski. Koroška naj bo Evropa v malem.“ (Stürmischer, begeisterter, nicht endenwollender Applaus)

KOROŠKI SLOVENCİ OB KANCLERJU KLAUSU

(Nadaljevanje s 1. strani)

njih petju pod spretnim vodstvom dr. Franceta Cigana. Sledile so ob povezovalni besedi Erika Prunca nabožne pesmi, pesmi iz narave, fantovske in deklishe umetne pesmi ter vrsta narodnih.

V okviru drugega dela je nastopil tudi fantovski kvartet iz Sel. Kot zvončki so zapeli, vsi so navdušili, posebno pa seveda srebrni tenorček.

Še in še bi sedeli, tako lepo je bilo, toliko bodrilnega in lepega smo slišali. Zares smo odhajali obogateni na svoje domove. Odhajali smo v srcu z zavestjo, da je vsak, ki se je prireditve udeležil, tudi s svojo udeležbo pripomogel do tako lepega poteka akademije.

CELOVŠKI RADIO

je posnel prvi del akademije na trak ter oddajal v okviru nemškega programa v ponedeljek opoldan več kot 15 minut glavne točke s stvarnim komentarjem soizelavca radia C. F. Peturniga, avstrijski radio je poročal dvakrat: zvečer na dan akademije o proslavi, v četrtek pa je bila deina ponovitev na programu slovenske oddaje.

Ob pozdravu kanclerja dr. Josefa Klause, na odru pevski zbor Jakob Gallus-Petelin

Foto: Trenkwalder

hier in Klagenfurt der Gedanke gekommen ist, Slowenisch als Freigegegenstand zu besuchen; es waren nur zwei Jahre und es waren nur einige wenige, ich glaube zwei Nachmittagsstunden bei dem unvergessenen lieben Professor Grätze.

40 Jahre später faßte ich den Entschluß, die serbokroatische Sprache zu lernen, aus einigen Gründen: weil ich der Meinung war, daß gerade unseren Volksgruppen, den Kroaten im Burgenland und den Slowenen in Kärnten zuliebe ein Staatsmann, wenn er Zeit und Lust und Freude, und ich habe eine kleine Freude am Sprachenlernen, besitzt, auch slawische und nicht nur eine westliche, eine romanische oder eine angelsächsische Sprache lernen soll. Mit welcher Begeisterung werden wir jedesmal, wenn wir Staatsmänner aus Wien nach Südkärnten oder ins Burgenland kommen, gerade von den Kroaten und Slowenen begrüßt. Ich darf Ihnen sagen: nirgends finde ich einen so begeisterten, einen so feurigen Patriotismus wie in diesen Volksgruppen, in diesen Dörfern im Burgenland und hier im Rosen-

an seine Lebensfähigkeit glaubten, es war damals das eines der ersten Glaubensbekenntnisse zu Österreich und dafür gebührt Ihnen und Ihren Vätern und Müttern, meine sehr geehrten Landsleute, heute noch Dank und Anerkennung. (Applaus)

Bei der Durchführung der im Staatsvertrag verankerten Minderheitenbestimmungen geht es um die Erhaltung der kroatischen und slowenischen Volksgruppen und dazu bekennen wir uns. Es ist eine wahrhaft österreichische Verpflichtung, die Minderheiten erhalten zu helfen. Ich habe während meines Belgrader Aufenthaltes dem jugoslawischen Ministerpräsidenten Stambolić spontan versichert, in einer Diskussion, nicht in einer vorbereiteten Ansprache, ich habe ihm spontan versichert, daß wir in den Minderheiten im Burgenland und in Kärnten eine wertvolle Bereicherung unseres Landes sehen (anhaltender Applaus). Wir wollen daher noch offene Fragen unter Mitwirkung der Minderheit lösen und versichern Sie auch einer ständigen Förderung Ihrer kulturellen und

Koroški Slovenci — obogatitev ali breme za Avstrijo

Dr. Reginald Vospernik, tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev, na proslavi ob 20. obletnici Druge republike:

Mnogo je bilo v preteklih dneh proslav, mnogo je bilo pisanega in povedanega, mnogo je bilo vojaških parad in slavnih zasedanj državne in deželne vlade ter mestnih svetov — Avstrija se je vsepovsod odelala v praznično obleko in počastila spomin osvoboditve izpod nacističnega jarma ter ustanovitve Druge avstrijske republike. Vendar se nam pa zdi, da bi v koncertu slavnih in slavnostnih zvokov manjkala akord, če se ne bi tudi mi koroški Slovenci spomnili na dostojen način tistih dogodkov, ki se nam zdijo že davni, ker so se odigravali v strašnih dneh opustošenja in bede.

Danes je vse to preteklost. Zavedati pa se moramo, da brez zdravega znanja o preteklosti ni sedanjosti, še manj pa bodočnosti.

Če romajo zdaj naši pogledi nazaj, potem se ne bodo preveč ustavljali pri tistih dogodkih, o katerih smo mnogo brali in slišali v preteklih dneh, zgodilo bi se nam sicer tako kot kmetu, ki je šel pokosit travnik in ni našel niti ene travne bilke več. Naši pogledi se bodo ustavili v grozljivih aprilskih dneh leta 1942, ko je na stotine slovenskih družin moralo v izgnanstvo, iz toplega, skozi stoletja pred tujčev roko varnega doma v mrzlo tujino: v taborišča na Hesselberg, v Frauenaurach, v Soldin, v Eichstätt. Krvnikom tretjega rajha so bili koroški Slovenci le breme na poti do dokončne zmage. A vsi iz najrazličnejših krajev Koroške smo v globoki vernosti pričakovali dan svobode, dan vrnitve na domove. Ko se je svetovni požar, ki ga je zanetila blazna Hitlerjeva ideologija nadčloveka, bližal vrhuncu, so zavezniške sile, ki so že leta in mesece prej v moskovski in jaltski deklaraciji zagovarjale Avstriji vstajenje v novo življenje, zavzele kos za kosom zaslužnjene Evrope, ki je tedaj bila le še ogromna ječa ponižanih in užaljenih. Iz Dunaja pred Rdečo armado bežeče bande nemške vojske so isto mesto, o katerem je Hitler rekel, da je dragulj, opustošile in zažgale. Zdi se nam to kot dejanje tiste matere iz Svetega pisma stare zaveze, ki bi bila otroka v salomonski rabsodbi, ker ni bil njen, raje raztrgala na dva kosa, preden bi ga prepustila zdravega pravi materi.

In potem je prišel dan svobode — svobode v lakoti in med bombnimi ruševinami, a vendarle svobode. In s tistim 27. aprilom, ko je nova avstrijska vlada razglasila proklamacijo, se je pričelo marljivo delo za novo in lepšo Avstrijo.

Izseljeni koroški Slovenci smo se vrnili na domove. Zanimarjeni so bili, a stali smo le spet ob toplim domačem ognjišču in smela je zadoneti spet mila domača beseda v svobodni deželi. Povojna šolska odredba je predvidela, da naj bi se vsi Korošci dvojezičnega ozemlja priučili oba deželna jezika; iz preteklosti naj bi sleherni Korošec nesel tale nauk v bodočnost: samo v medsebojnem in skupnem spoznavanju kulturnega ustvarjanja je šansa, da ne bo prišlo do sovraštva.

Kako pravi naš koroški pesnik Valentin Polanšek:

„Zato, sosed v skupni domovini,
bodiva vrtarja
lepših skupnih bodočih dni —“

Na žalost je prišlo drugače. Mnogo tistih, ki so v Slovincih skozi desetletja in predvsem za časa nacistične strahovlade videli le obremenitev, tudi v Drugi republiki svojega mnenja niso spremenili. Še vedno najdemo tisto tiho zapostavljanje domače govornice, tisti pojav, ki ga imenuje nemški univerzitetni profesor dr. Hilckmann, ki je pisal o koroških Slovincih, zastrupljanje duš — Seelenvergiftung, še vedno najdemo učitelje in tudi direktorje, ki ovirajo prijave k dvojezičnemu pouku in zapostavljajo prijavljene otroke. Naša mladina pa, ki študira na celovski slovenski gimnaziji ter na avstrijskih visokih šolah, vzraščala v čisto novo razmerje do te naše države kljub vsemu temu, ker neobremenjena od morečih senc preteklosti — čeprav zanje — stopa v svet.

Avstrijski državniki se v vedno večji meri zavedajo, da koroški Slovenci nismo bre-

me, ampak obogatitev za Avstrijo. Posebni geografski položaj Avstrije in njen politični ustroj nevtralnosti narekuje, da izvršuje poslanstvo srednice med narodi in državami. In kako bi mogla kaka država na boljši način biti srednica kot v dobrih odnosih do svojih manjšin? V tem je obogatitev Avstrije. Južna Koroška naj je za našo državo model širokogrudnih narodnostnih rešitev. Avstrija — to je več kot ime in več kot določena zgodovina slavnih in bridkih dni — Avstrija, to je ideja, ki vsebuje vse to in še mnogo več. Da se oglašajo simpatizerji grobokopov Prve republike danes spet k besedi in na žalost tudi k dejanju, nas navdaja z globoko zaskrbljenostjo, nam pravi, da moramo mi koroški Slovenci z veliko pozornostjo in še večjo ljubosumnostjo čuvati dediščino prednikov. Ker, tako je bilo izpovedano preteklo nedeljo na zaključni prireditvi gospodinjske šole v Št. Petru, samo tisti je resnično domovini zvest, ki zna ohraniti to, kar naredi našo lepo koroško domovino bogato in pestro, slovenski jezik in slovensko kulturo. Avstrija ne bi bila Avstrija brez slovanskih manjšin. Iz njene-

ga zgodovine polnega imena bi morali črtati bistven del.

Spoštovani gostje! Mnogo rabljena in tu in tam tudi obrabljena ali celo zlorabljena beseda most: za nas, ki živimo ob stikališču duhovnih prostorov, je živa resnica. Zelimo, da bi ta miselnost zajela tudi široke kroge ostalega koroškega in avstrijskega prebivalstva; sodeželani in sodržavljanji naj vidijo v rastoči meri v koroških Slovincih resnično obogatitev.

Ne moremo in ne smemo si danes več dovoljevati, da več ali manj preziramo ogromni slovanski svet z argumentom, da je boljševidičen. Mislim, da ima slovanski vzhod v ravno tolikšni meri evropsko poslanstvo kot evropski zapad. Bregove pa morajo vezati mostovi: kljub politično-gospodarskim in kulturnim razlikam. Za mišljenje tistih, ki se zaganjajo proti ljubljskemu predoru, proti kulturni izmenjavi, proti vsakemu kontaktu z vzhodom, naj med nami ni prostora! Med nami naj tudi ni prostora za tisto tiho, rekel bi salonsko asimilacijo, ker postajamo s tem revnejši. Preveč je še duha preteklosti, preveč ljudi

Koroški Slovenci na pragu novega desetletja

Dr. Valentin Inzko, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev — Ob 10. obletnici podpisa avstrijske državne pogodbe

15. maja bo minilo 10 let, odkar so podpisali na Dunaju zunanji ministri štirih velesil ter avstrijski zunanji minister inž. Figl avstrijsko državno pogodbo. Pripravila jo je na 260 sejah in posvetovanjih takozvana „Konferenca namestnikov zunanjih ministrov“ Anglije, Amerike, Francije in Sovjetske zveze. A tudi svet zunanjih ministrov teh držav se je vključil večkrat v posvetovanja ter posegal odločilno v pogajanja, ki so bila med leti 1947 in 1953 v Londonu, Moskvi, New Yorku in Berlinu. Vendar je šele med 11. in 15. aprilom 1955 padla odločitev, da bodo zasedbene sile kmalu zapustile Avstrijo. V tistih dneh je bila namreč na obisku v Moskvi avstrijska vladna delegacija, ki se je vrnila na Dunaj z vestjo, da je Sovjetska zveza pripravljena takoj podpisati državno pogodbo.

15. maj 1955

Na podlagi v Moskvi doseženega sporazuma so vlade Anglije, Amerike, Francije in Sovjetske zveze nato sklenile, da naj zaključitvo poslaniki štirih velesil besedilo pogodbe. Do 13. maja 1955 je bilo potrebnih še deset sej. Dokončno besedilo državne pogodbe so potrdili nato zunanji ministri velesil 14. maja ter 15. maja 1955 nato podpisali avstrijsko državno pogodbo. Ob tem zgodovinskem trenutku je zunanji minister inž. Figl dejal:

„17 let trajajoča trnjeva pot nesvobode je za nami. Žrtve, ki jih je avstrijsko prebivalstvo doprineslo v veri za svojo bodočnost, so bile sedaj kronane. Deset let smo čakali na dan, ko bodo prišli zunanji ministri štirih velesil na Dunaj, da položijo zadnjikrat roko na osnutek državne pogodbe ter jo potrdijo s podpisom. Danes je dan podpisa napočil. S tem pa je dosegla Avstrija svojo svobodo in neodvisnost. Prepričan sem“, je nadaljeval minister Figl, „da pomeni pogodba novo, srečno obdobje avstrijske zgodovine, v politiki upošteva joč nevtralnost in neodvisnost napram drugim državam.“

Avstrijsko prebivalstvo se raduje, avstrijsko prebivalstvo se zahvaljuje za svobodo, avstrijsko ljudstvo pa gre danes na delo tudi s trdnim sklepom, služiti vsemu svetu. Če zvonijo sedaj zvonovi po vsej Avstriji, potem naznanjajo nov čas, naznanjajo, da je postala Avstrija resnično svobodna.“

„Avstrija“, je zaključil inž. Figl, „bo zavzela odslej naprej kot svobodna, suverena država svoje mesto v veliki družini narodov z aktivnim sodelovanjem v svetovnih organizacijah ter prispevala svoje za mir in razumevanje med narodi.“

desetletje stopa z nalogami, ki jih je nakažal avstrijski kancler dr. Klaus v svojem govoru v Straßburgu ter na nedavnem državnem obisku v Jugoslaviji.

Ob desetletnici podpisa državne pogodbe pa je na mestu tudi z naše strani kritičen prikaz položaja, v katerem se nahajamo Slovenci na Koroškem.

Z državno pogodbo so bile v § 5 potrjene avstrijske meje s 1. januarja 1938. V tej zvezi poudarjamo, da koroški Slovenci ne želimo biti le lojalni avstrijski državljani, temveč se čutimo z vsem srcem kot Avstrijci. S hvaležnostjo se spominjamo ob letošnjih jubilejih naše države vseh tistih, ki so pripomogli k temu, da je leta 1945 nad našo domovino po grozotah druge svetovne vojne na novo zavihrala avstrijska zastava ter je postala leta 1955 Avstrija resnično svobodna in neodvisna država. Mejno vprašanje med Avstrijo in Jugoslavijo je rešeno; Jugoslavija je kot sopolisnica avstrijske državne pogodbe te meje priznala, koroški Slovenci pa smo s svojim prispevkom pri obnovitvenem delu in gradnji Druge republike dokazali, da sta procvit in napredek naše države tudi srčna zadeva vseh koroških Slovencev. Avstrijska zgodovina je od prvih početkov naprej tudi naša zgodovina, avstrijska kultura naša kultura, Avstrija tudi naša domovina. Prav zaradi tega, ker se priznavamo k Avstriji, ker to našo državo z vsem srcem ljubimo in ji zvesto služimo, pa si z vso odločnostjo prepovemo, da bi kdo delil v bodoče še koroško prebivalstvo v domovini zveste in nezveste deželane. Časi gospode in sužnjeva spadajo v zgodovino srednjega veka, v sodobni zgodovini imajo prostora le še človekoljubje, odkrito prijateljstvo in enakopravnost vseh državljanov.

Enakopravnost vseh državljanov

Ta enakopravnost nam je zagotovljena tudi v avstrijski državni pogodbi ter bi je morali biti koroški Slovenci deležni predvsem tam, kjer smo, narodnostno gledano, najbolj ogroženi, to je na ljudskošolskem področju. Manjšinski šolski zakon zahteva izrecno prijavo k slovenskemu pouku, namesto da bi že načelno bila izpovedana v zakonu pravica do pouka v materinščini, ne da bi bilo potrebno še posebej prijavljati otroke k slovenskemu oziroma dvojezičnemu pouku. Ako je bilo to načelo, ki ga je upoštevala celo nekdanja utrakvistična šola, pri manjšinskem šolskem zakonu prezrto, potem samo zato, ker je bila mimo manjšine razveljavljena šolska odredba iz leta 1945 ter pripravljen in sprejet po avstrijskem državnem zboru manjšinski šolski zakon brez sodelovanja in pristanka koroških Slovencev.

Mnenja smo, da bi moralo biti v manjšinskem šolskem zakonu načelno izpovedano, da ima vsak otrok na dvojezičnem ozemlju

še misli v tirihi parnih lokomotiv, čeprav živimo v dobi elektrifikacije, preveč je še zapostavljanja naših ljudi pri uradih, pri vojaškem naboru (pripetilo se je, da je eden izmed članov komisije naše fante, ko so se priznali kot Slovenci, vprašal: „Gibt es das überhaupt, eine slowenische Sprache?“), preveč je še pogleda v preteklost, premalo še pogleda v bodočnost.

Če smo se danes zbrali tukaj ob dvajsetem rojstnem dnevu Druge republike, potem v zavesti, da se je tudi za nas koroške Slovence v primerjavi s prvo republiko mnogo spremenilo. Duh veje vsepovsod bolj svobodno in bolj strpno. Naš slovenski „Da!“ k republikli Avstriji je postal prisrčnejši. Mladino na naši slovenski gimnaziji, ki jo boste videli zdaj na odru in ki bo oba velika praznika avstrijske zgodovine še na poseben način skupno z ostalimi narodnostnimi manjšinami v državi počastila, vzgajamo v dobri avstrijski in to pomeni, široki miselnosti strpnega gledanja in v državljanski zavesti.

To naj bo danes naša obljuba državi: zvestoba jeziku in kulturi prednikov, zvestoba Avstriji v izpolnjevanju vseh dolžnosti.

To naj bo danes obljuba države nam: pokop vseh strahov za nas v mnogih trenutkih krute preteklosti; izpolnitev vseh pravic v duhu širokogrudne manjšinske politike, kakor jo je zastopal naš spoštovani kancler Klaus v Beogradu. Samo tako bodo koroški Slovenci zares obogatitev za Avstrijo.

možnost šolanja v obeh jezikih, ne glede na to, ali se potem starši te pravice za svojega otroka poslužujejo ali pa ne. Kdor ne bi želel pouka slovenščine, bi otroka lahko odjavil. Saj velja to načelo za verouk po vsej Avstriji. Le tak šolski zakon bi bil zares v skladu z duhom državne pogodbe. Sedanji način prijavljanja k slovenskemu pouku pa ne pospešuje gojitve slovenskega pouka, temveč uradno dovoljuje, da ni večina, temveč le manjšina slovensko govorečih otrok na dvojezičnem ozemlju deležna slovenskega pouka. Na tak zakon tudi naknadno koroški Slovenci ne moremo in ne bomo pristali, ker odtuja našo mladino lastnemu narodu. Merilo za narodnostnim skupinam naklonjeno manjšinsko politiko v vsaki državi je ureditev šolskega vprašanja. To more biti v skladu z interesi manjšine le, ako je tudi ta prepričana, da je za njen narodnostni obstoj poskrbljeno že z vzgojo otrok v otroških vrtcih ter na ljudskih šolah.

Gre za naše narodnostne pravice

Da manjšinski šolski zakon iz leta 1959 ni v skladu z duhom državne pogodbe, pa je razvidno tudi iz tega, da danes niti še ne vemo, ali bodo čez nekaj let še obstajale v večini našega ozemlja dvojezične šole ali pa ne. Kajti to vprašanje je odvisno od tega, ali se bo država poslužila Damoklejevega meča, ki ga brusijo Slovincem nenaklonjene organizacije, ali pa ga bo odstranila s tem, da se odpove v manjšinskem šolskem zakonu predvidenemu ugotavljanju manjšine. V ugotavljanju manjšine ne vidimo kaj drugega, kot pa sredstvo, da se postopoma izpodrine slovenščina iz ljudskih šol in južnega dela dežele. Končno spada, ne glede na pomanjkanje učiteljstva, tudi vprašanje spajanja enorazrednic in dvo-razrednic šol z večrazrednimi šolami na našem ozemlju v to vrsto. Pred temi dejstvi si ne smemo zapirati oči ter moramo vedeti, da bi se Slovincem nenaklonjeni krogi ne zadovoljili z enkratnim ugotavljanjem manjšine, temveč bi nas šteli in ugotavljali tako dolgo, dokler ne bi bilo uradno dokazano, da na Koroškem ni več Slovencev.

V to vrsto pa spada tudi zakon o slovenskem uradnem jeziku na sodiščih, ki velja le za tri okraje našega ozemlja, medtem ko v nadaljnjih šestih sodnih okrajih slovenščina kot uradni jezik ni priznana; nadalje želja gotovih krogov, da bi bila tudi vprašanja ostalih od Avstrije v državni pogodbi prevzetih obveznosti, kot raba slovenščine na uradih v južnem delu Koroške ter vprašanja dvojezičnih napisov, rešena na podlagi ugotavljanja manjšine. Za takšno ugotavljanje z naše strani nikoli v zgodovini ne more biti pristanka, ker bi pristali s tem na čimprejšnjo iztrebitev koroških Slovencev. Člen 7 pa ni bil vnesen v državno po-

Odmevi v nemških listih:

Kleine Zeitung z dne 11. maja 1965:

Klaus: Slowenen eine Bereicherung für Österreich

Kärntner Slowenen feierten Gründung der Zweiten Republik und Staatsvertragsjubiläum — Brausender Applaus für Klaus

Zu einer großartigen Kundgebung für Österreich und die Kärntner Heimat gestaltete sich am Sonntag nachmittag die Festakademie der Kärntner Slowenen, die der Rat der Slowenen anlässlich des 20. Jahrestages der Gründung der Zweiten Republik und des 10. Jahrestages der Unterzeichnung des österreichischen Staatsvertrages veranstaltete. Im überfüllten Großen Saal des Klagenfurter Konzerthauses konnte der Obmann des Rates der Kärntner Slowenen, Dr. Valentin Inzko, eine Reihe hoher Ehrengäste begrüßen. Er drückte seine besondere Freude darüber aus, daß Bundeskanzler Dr. Klaus der Einladung Folge geleistet hatte. Weiter begrüßte er NR. Hofrat Dipl.-Ing. Dr. Weiß, Lhstv. Komm.-Rat Ing. Thomas Truppe, die Domkapitulare Zechner und Dr. Illwitzer, Landesrat Bacher und führende Persönlichkeiten aus dem Minderheiten-Schulwesen. Die Akademie sollte, so führte Dr. Inzko aus, in Wort und Melodie ein Bekenntnis zum slowenischen Volkstum, zu seinem Glauben und zum Vaterland Österreich sein. Doktor Inzko gedachte, während die Zuhörer sich von ihren Sitzen erhoben, mit ehrenden und schönen Worten des Todes des ehemaligen Kanzlers, Außenministers und niederösterreichischen Landeshauptmannes Dr. Figl.

Nach dem Vortrag von drei Liedern, gesungen von der Chorvereinigung Jakob Gallus-Petelin unter der Leitung von Dr. Franz Cigan, sprach der Sekretär des Slowenischen Rates, Dr. Reginald Vospernik, zur 20-Jahr-Feier der Gründung der Zweiten Republik. „Wenn wir uns hier zu dieser Feier versammeln, dann in dem Bewußtsein, daß sich vieles im Staate gewandelt hat“, führte Dr. Vosper-

nik aus. Man sei toleranter geworden, und die slowenische Jugend werde in gut österreichischer Art erzogen.

Das Versprechen der Slowenen heiße: Treue zur Sprache der Vorfahren, aber auch Treue zum Staate Österreich. Das Versprechen des Staates möge lauten: Großzügigkeit gegenüber den nationalen Minderheiten. Dann würden die Kärntner Slowenen eine Bereicherung für Österreich sein.

Dr. Valentin Inzko sprach dann, nachdem vorher noch der Chor des Kärntner Slowenischen Studentenverbandes drei Lieder gesungen hatte, zur Zehnjahrfeier der Unterzeichnung des österreichischen Staatsvertrages. Dr. Inzko gab einen historischen Rückblick auf die mühevollen Arbeit und Zeit der Verhandlungen, die schließlich zum Abschluß des Staatsvertrages führte. Österreich schreite nun über die Schwelle eines neuen Jahrzehnts mit der festen Entschlossenheit, den großen Aufgaben im Zusammenhang mit den Bestrebungen der europäischen Einigung, die Bundeskanzler Dr. Klaus in einer Rede vor dem Europarat in Straßburg und anlässlich seines Staatsbesuches in Belgrad aufgezeigt habe, gerecht zu werden.

Mit dem Staatsvertrag seien die österreichischen Grenzen vom 1. Jänner 1938 bestätigt worden. In diesem Zusammenhang sei festzustellen, daß die Kärntner Slowenen nicht nur loyale Staatsbürger sein wollen, sondern sich im innersten Herzen als Österreicher fühlen.

„Unser Bekenntnis zu Österreich ist das Bekenntnis zu einem Vaterland“, erklärte Dr. Inzko, „dessen Geschichte und Kultur von den ersten Anfängen an auch die der Kärntner Slowenen war.“

Dr. Inzko kam dann auch auf die sich

aus dem Staatsvertrag ergebenden Konsequenzen für die Schulsprache der Minderheit zu sprechen. Die Minderheitenpolitik trage der Schulfrage nur dann Rechnung, wenn die Minderheit überzeugt sei, daß die Erhaltung ihres Volkstums bereits durch die Erziehungsarbeit in den Kindergärten und Volksschulen gesichert sei. Die Schulfrage sei bis jetzt noch nicht in befriedigender Weise gelöst worden. Ähnlich liege es mit dem Gerichtssprachengesetz. Diese Regelung aber von einer Minderheitenfeststellung abhängig zu machen, würde die allmähliche Ausrottung der slowenischen Sprache bedeuten. Dr. Inzko begrüßte in diesem Zusammenhang die Erklärung der österreichischen Delegation in Belgrad, daß Österreich im Zusammenwir-

grad habe er ausgesprochen, daß der Akkord Europas leer klingen würde, wenn neben der germanischen und romanischen Quint die slawische Terz fehlen würde. Im Hinblick auf die vielen Dichter und Musiker slawischen Blutes müsse diese Mischung der europäischen Kultur als glückhaft bezeichnet werden. Vielfalt bedeute Bereicherung. Ein Großer des Geistes habe gesagt: „Soviel Sprachen du sprichst, so oft bist du Mensch.“ Die slowenische Kultur gehöre zu Kärnten, und wer Kärnten liebe, müsse auch das Slowenische in ihm lieben; beide Teile bildeten das Ganze. Nach dem Zusammenbruch von 1918 habe sich ein großer Teil der Slowenen für Österreich entschieden. Dafür gebühre ihnen Dank und Anerkennung.

Naši slavčki — zbor Koroške dijaške zveze

Foto: Domanjko

ken mit der slowenischen und kroatischen Minderheit auch weiterhin deren Rechte wahrnehmen werde. Die Schwelle eines neuen Jahrzehnts solle in der Überzeugung überschritten werden, daß es kein Herz gibt, das man nicht für ein friedliches Nebeneinander beider Volksteile im Lande gewinnen könne. Aber auch die gutnachbarlichen Beziehungen sollte man vertiefen, und die Slowenen seien stolz darauf, dazu beigetragen zu haben, daß der Besuch des österreichischen Bundeskanzlers in Belgrad so erfolgreich war.

Unter brausendem Beifall ergriff dann Bundeskanzler Dr. Klaus das Wort. Er komme als Kärntner zu guten Kärntnern, als Österreicher zu guten Österreichern und als Freund zu guten Freunden, sagte er. Der Kanzler dankte Dr. Inzko für die schönen Worte, die er zum Tode Dr. Figls gefunden habe. Nachdem die Grundlagen der Existenz unseres Staates durch die Neugründung im Jahre 1945 und durch den Staatsvertrag im Jahre 1955 gesichert wurden, könne man den Blick auch wieder nach außen richten, fuhr er fort. In Bel-

„Wir bekennen uns,“ fuhr der Kanzler fort, „zu den im Staatsvertrag verankerten Rechten der Minderheit. Wir betrachten die kroatischen und slowenischen Minderheiten als eine Bereicherung.“ Wichtig sei das gegenseitige Vertrauen und die Überzeugung der Minderheiten, daß ihr Bestand in Österreich gesichert sei.

Mit dem Zusammenleben von Volksgruppen verschiedener Nationalität und der Harmonie von drei Kulturkreisen in Kärnten leisteten wir ein Vorbild zur europäischen Einheit.

Als der Bundeskanzler dann den Schluß seiner Rede in slowenischer Sprache vortrug, kannte der Jubel keine Grenzen mehr, und als er nach dem Verklingen der Bundeshymne den Saal verließ, um nach Wien zurückzukehren, schritt er durch eine Woge von donnerndem Applaus, und in manchem Auge standen Tränen.

Nach der Pause wurde die Feier mit einem Chorkonzert des gemischten Chores Jakob Gallus-Petelin und des Burschenquartetts, beide ausgezeichnete Klangkörper, fortgesetzt.

Volkszeitung z dne 11. maja 1965:

Kärnten muß man als Ganzes lieben

Bundeskanzler Dr. Klaus nahm Treuekundgebung der christlichen Slowenen entgegen

Am Sonntag hatte der Rat der christlichen Slowenen aus Anlaß der 20. Wiederkehr des Tages der Gründung der zweiten Republik und der 10. Wiederkehr des Abschlusses des Staatsvertrages eine große Festakademie im Klagenfurter Konzerthaus veranstaltet, zu welcher auch Bundeskanzler Dr. Klaus, Lhstv. Ingenieur Truppe, Landesrat Bacher, Nationalrat Dr. Ing. Weiß u. a. begrüßt werden konnten.

Dr. Klaus, der mit frenetischem Beifall begrüßt wurde, dankte in einer Rede der Südkärntner Bevölkerung für die Treue zu Heimat und Österreich, würdigte den Anteil an der Erhaltung der Einheit Kärntens nach dem ersten Weltkrieg. Österreich erhebe seine Stimme für die Zusammenarbeit der europäischen Völker, sagte er unter anderem, d. h. aller Völker, die sich zu Europa zugehörig fühlen. Zu Europa gehören nicht nur die germanischen und romanischen, sondern auch die slawischen Kulturbereiche. Staunend bewundern wir in unserem Vaterlande die glückliche Mischung nördlicher, südlicher und östlicher geistiger und formaler Wesenszüge, durch

das unser Kulturgut stets nur reicher und nie ärmer geworden ist.

Wenn man Kärnten liebt, führte der Kanzler weiter aus, so muß man es lieben, wie es ist, so muß man es als Ganzes lieben. Verständigung, erklärte Dr. Klaus, habe gegenseitiges Verstehen, gegenseitige Achtung zum Inhalt. Österreich sei Treffpunkt verschiedener kultureller Strömungen und fungiere seit Jahrhunderten als eine europäische Drehscheibe. Kärnten als Schnittpunkt dreier Kulturkreise, des germanischen, slawischen und romanischen, sei europäischer Boden und ein innerösterreichisches Abbild dessen, was wir uns als europäische Funktion unserer Heimat Österreich vorstellen.

Es sei eine österreichische Verpflichtung, die Minderheiten zu erhalten. Ich habe während meines Belgrader Besuches, sagte Dr. Klaus weiter, dem jugoslawischen Ministerpräsidenten Stambolic versichert, daß wir in den Minderheiten eine wertvolle Bereicherung unseres Landes sehen. Wir wollen noch offene Fragen unter Mitwirkung der Minderheit lösen.

Starken Beifall erntete Prof. Dr. Reginald (Nadaljevanje na naslednji strani)

Koroški Slovenci na pragu novega desetletja

godbo, da manjšino oropa njenih pravic, ampak da jo štiti pred nasiljem ter ji zagotovi njen narodnostni obstoj.

V § 5 člena 7 državne pogodbe je rečeno: „Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo hrvatskemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, se mora prepovedati.“

Brez dvoma tu ne gre zgolj za organizacije v smislu društvenega zakona, ki bi imele kot društveni namen raznarodovalno dejavnost, temveč je tukaj mišljena vsaka organizirana dejavnost proti pravicam državljanov slovenske narodnosti.

Dejstvo, da vlada doslej ni izvedla ugotavljanja manjšine, nas navdaja z upanjem, da se namerava avstrijska vlada izogniti v bodoče vsakemu reševanju manjšinskih vprašanj brez sodelovanja manjšine. Dogodki okoli razveljavitve šolske odredbe, manjšinskega šolskega zakona ter zakona o priznanju slovenščine na sodiščih, so vlado prisilili, da se je resno začela baviti z realizacijo člena 7 državne pogodbe. Tako je bilo od leta 1960 naprej pod predsedstvom zunanjega ministra dr. Kreiskega 7 razgovorov s predstavniki manjšine, visokimi uradniki zunanjega ministrstva ter koroške deželne vlade. Pri teh razgovorih je bilo možno ustvariti vzdušje zaupanja, približati različna gledanja o načinu izvedbe določil državne pogodbe ter rešiti marsikatero vprašanje v zadovoljstvo manjšine, ako pomislimo na prve ukrepe v zvezi z manjšinskim šolskim oddelkom ter v zadnjih treh letih prenakazano podporo v namene ustanov slovenske manjšine na Koroškem.

V tej zvezi pozdravljamo izjavo avstrijske delegacije ob nedavnem državnem obisku zveznega kanclerja dr. Klause v Beogradu, „da bo Avstrija v sporazumu s slovensko in hrvaško manjšino še naprej varovala njune pravice in da bo stalno upoštevala kulturne in gospodarske interese obeh manjšin.“

Pot, ki jo je ubrala Avstrija za reševanje manjšinskih vprašanj, je pravilna ter bo bistveno pripomogla do izboljšanja položaja južnotirolske manjšine v Italiji. Zeleli bi, da bi se avstrijskemu zunanjemu ministru dr. Kreiskemu ne bilo treba ob reševanju

južnotirolskega vprašanja sklicevati na zglede manjšinsko zaščito na alandskih otokih po Fincih, temveč na tozadevne prilike v Avstriji. Do tega je še daleč, vendar se mi zdi, da je že veliko, ako sta ubrali vlada in manjšina pri reševanju manjšinskih vprašanj pravo pot, kar dokazuje tudi naklonjenost prosvetnega ministrstva zadevam slovenske gimnazije v Celovcu. Zelim, da bi odpadel kmalu za šolo tudi popoldanski pouk s čimprejšnjo gradnjo lastnega poslopja.

Prav življenjska sposobnost naše gimnazije pa nas mora ob praznovanju desetletnice državne pogodbe prisiliti tudi do tega, da nismo kritični le do naše države, temveč v prvi vrsti do nas samih. Kdo je zmožeg slovensko gimnazijo? Dragi rojaki, slovenski idealizem! Brez njega bi slovenske gimnazije ne bilo, brez njega ne dijaških domov, ne Mohorjeve tiskarne, ne kmetijske in ne gospodinjstkih šol, ne gospodarskih ustanov in tudi ne čudeža, ki se dogaja okoli gradnje Doma slovenskih visokošolcev na Dunaju.

Na nas je, kako bo končno rešeno slovensko manjšinsko vprašanje v deželi. Kolikor bo življenja v nas, toliko smo ga vredni, le toliko ga smemo pričakovati upravičeno od države. Avstrijska ustava nam zagotavlja vse demokratične pravice, člen 7 državne pogodbe naše narodnostne pravice, slovenski idealizem pa narodni obstoj. Danes narodov ne merijo več v svetu po številu prebivalstva, temveč po njih duhovni zmogljivosti. Kar velja za narode, to velja v tem večji meri za manjšine. Vsled tega je potrebno, da zmobiliziramo vse sile v narodu. Vsak izmed nas odgovarja za priznanje slovenščine v šoli, v uradih in javnem življenju, vsak za etnični značaj našega ozemlja, za kulturni in gospodarski procvit manjšine, za pravilni odnos do naroda soseda, skratka za realizacijo člena 7 avstrijske državne pogodbe.

Ob tem spoznanju hočemo prestopiti prag novega desetletja v prepričanju, da ni ovire, ki bi je ne mogli premagati, ne žrtve, ki bi je ne mogli doprinesiti za narod in ne srca, ki bi ga ne zmogli omehčati za mirno sožitje obeh narodov v deželi.

Spored slavnostne akademije 9. maja 1965

I. DEL

Pevsko društvo Jakob Gallus-Petelin poje:

1. Pozdrav Zorko Prelovec
2. Pozdrav gostov
3. O Podjuna M. Hartman - M. Tomc
Tam kjer teče bistra Zilja Narodna - Luka Kramole
Pomladanska Anton Jobst
4. Ob 20. obletnici ustanovitve Druge republike. Govori tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Reginald Vospernik:
Koroški Slovenci — obogatitev ali breme za Avstrijo.
Zbor Koroške dijaške zveze poje:
5. Glej, vrh Obirja sam stojim V. Polanšek - F. Cigan
Dro, bratje, skupaj se vstopimo Stanko Premrl
Slovenska smo mladina France Cigan
6. Ob 10. obletnici podpisa Avstrijske državne pogodbe. Govori predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko:
Koroški Slovenci na pragu novega desetletja.
7. Govori zvezni kancler dr. Josef Klaus.

Avstrijska državna himna.

II. DEL

Pevsko društvo Jakob Gallus-Petelin poje:

1. Nabožne pesmi:
Resonet in laudibus Jacobus Gallus Carniolus
Nedeljsko jutro M. Hartman - Fr. Cigan
Kristus častit iz groba je vstal Kor. ljudska - prir. F. Cigan
2. Pesmi iz narave:
Ptičja svatba Vinko Vodopivec
Izpremenjeno srce Andrej Vogrič
Prepelica Peter Jereb
3. Fantovske in dekleške pesmi:
Bom pismo pisala Emil Adamič
Ej tedaj Benjamin Ipavec
Poskočnica Heribert Svetel

Fantovski kvartet iz Sel zapoje narodne-fantovske:

4. Jaz sem en kmetovski ovčar
Veliko sem si prizadeval
Sem se rajtov ženiti

Mešani zbor Jakob Gallus-Petelin zapoje narodne pesmi:

5. Dober večer, luba dakle Ubald Vrabc
Stoji hartlec zagrajen Oskar Dev
Oj ti norčava gvava Pavle Kernjak
Venček Slomškovich ponarodelih pesmi Jerko Gržinčič

Pevski zbori pojejo pod vodstvom dr. Franceta Cigana.

ODMEVI V NEMŠKIH LISTIH:

Kärnten muß man als Ganzes lieben

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

Vospernik für die Erklärung in seinem Vortrag: „Das soll heute unser Versprechen dem Staat gegenüber sein: Treue der Sprache und Kultur unserer Vorfahren, Treue zu Österreich in der Erfüllung aller Pflichten.“ Prof. Vospernik und Prof. Inzko erläuterten in Reden die Situation der slowenischen Landsleute und verdolmetschten deren Wünsche auf ein friedliches Zusammenleben aller Kärntner. Die Akademie hatte mit einem Gedenken an Leopold Figl begonnen, wobei Prof. Inzko Worte des Gedenkens und des Dankes an den großen Staatsmann sprach.

Unter Leitung von Prof. Dr. Cigan umrahmten ein gemischter und ein Studentenchor, die stürmischen Beifall ernteten, die Feierstunde, die mit der deutsch gesungenen österreichischen Bundeshymne geschlossen wurde.

Die Treuekundgebung zu Österreich, die

von slowenischen Kärntnern aller Volksschichten, besonders von der Jugend, sehr stark besucht war, verlief überaus würdig und hinterließ auch bei den Gästen einen starken Eindruck.

Volkswille z dne 11. maja 1965:

Slowenen feiern 20 Jahre Österreich

Am Sonntag feierte der Rat der Kärntner Slowenen (christliche Slowenen) im großen Saal des Konzerthauses in Klagenfurt den 20. Jahrestag der Gründung der 2. Republik und den 10. Jahrestag der Unterzeichnung des österreichischen Staatsvertrages.

Den künstlerischen Teil des Programmes besorgten die Chorvereinigung Jakob Gallus-Petelin aus Klagenfurt und der Chor des Kärntner Studentenverbandes unter der Leitung von Professor Dr. Franz Cigan.

Zum Thema „20 Jahre wieder österreichische Republik“ sprach Prof. Dr. Reginald Vospernik und zum 10. Jahrestag der Unterzeichnung des österreichischen Staatsvertrages sprach Prof. Dr. Valentin Inzko.

Sestanek s predstavniki Svetovnega sveta cerkva

Predsednik tajništva za zedinjenje kristjanov kardinal Bea je v intervjuju, ki ga je dovolil italijanskemu tedniku Vita — Zivljenje poudaril pomen in daljnosežnost sestanka, do katerega je prišlo nedavno v Ženevi s predstavniki svetovnega sveta cerkva in ustanovitev mešanega odbora. Kardinal je najprej omenil, da ustanovitev mešanega odbora predstavlja izhodiščno točko za dolgo in naporno pot, po kateri so kristjani na eni in drugi strani že dolgo hrepeneli.

Ustanovitev tega odbora je sad številnih stikov, do katerih je prišlo pred in v teku koncila, predvsem z opazovalci delegati v teku treh obdobjih koncilskih del. Konkretno je sklep vstopiti v ta odbor samo izvajanje tega, kar so koncilski očetje želeli, ko so izglasovali odlok o ekumenizmu. Ta korak bo dal odlične dosežke tako na področju medsebojnega sodelovanja za rešitev velikih in nujnih problemov našega časa, kot tudi v pogledu doktrinalnega razgovora v ožjem smislu besede, ki je naravno mnogo bolj delikaten in težak.

Ta razgovor pa bo dosegel — če ga bo

sta obe strani izvajale s popolno zvestobo Kristusovi resnici in v pristni ponižnosti in ljubezni, da bosta obe strani dobili vedno bolj točno poznavanje in vedno bolj pravično cenitev nauka in življenja zadevnih cerkva. Kardinal Bea je zaključil svoj intervju s trditvijo, da sta obe strani, ki sta zainteresirani pri tem razgovoru zaradi krsta samega, ker predstavljata božje otroke, pod vodstvom istega Svetega Duha. Poudaril je potrebo, da vsaka obeh strank skrbno razloži svoj nauk in prepreči vsako zmedo in nesmiselne ublažitve.

SLOVENSKE ŠOLSKE KNJIGE V KANADI

Kanadski Slovenci so dobro organizirali slovenske šolske tečaje. Po svetu človek šele vidi, kako je važno, da znaš dobro brati in govoriti slovenski jezik. Zato se jim ne zdi škoda naporov in žrtev, da s svojimi lastnimi silami in brez kakih občinskih, deželnih ali državnih podpor vzdržujejo šole. Sedaj so se odločili, da dajo tiskati slovenska berila za različne razrede.

Pred bogastvom takim vsak računar klone!

Vedno više — zlate zvezde se množijo, vedno bolj bogate v večno dalj hitijo.

... „Luna, saj, to moji svetli so dukati —!“ — noč je d'jala v svoji veri tej bahati —.

Luna onemela je, ko to je čula in je pobledele za goré odpulpa...

A tedaj se jutro čez nebo razgrne... Bogu — noč ponižno srebró, zlató povrne.

M. H.

Bogata noč

V tihe dvore svoje noč je dver odprla in je v zvezdne soje nemo se zazrla.

Zvezdica za zvezdo se na nebu vžiga, lunica pa tiho se pod zvezde dviga.

Noč zdaj šteje, šteje zvezde brez števila... lunica pa se je noči posmehnila:

Noč, e, kaj preštevaš, zvezdne milijone!

ZDRAVNIŠKI KOTICEK

Prebavne motnje

Med vsemi prebavili sta zlasti želodec in črevesje od zibelke pa do groba izvor nešteti težavam in bolečinam. Pri dojenčku so večinoma vse bolezenske motnje omejene na črevesju in četudi se v poznejšem življenju prebavila utrdijo, vendar skoro ni človeka, ki ne bi imel kdaj opravlka s pokvarjenim želodcem, vetrovi, drisko ali zaprtjem.

Na kratko ni mogoče omeniti vseh boleznin in naštetih vseh možnosti, ki lahko povzročajo bolečine v trebuhu. Omeniti pa vendar moramo, kar običajno velika ljudi ne ve, da se pri mnogih boleznih organov, ki leže izven trebušne votline, bolečine nekako projicirajo v trebuh: srčni krči se čisto odražajo pod žličko (močni napadi so podobni celo napadom pri žolčnih kamnih), isto velja tudi za vnetje osrčnika z nabiranjem vode in pa za nenadno povečanje srca; pri obolenjih pljuč v bližini prepone ali pa pri vnetju prepone same boli trebuh v predelu želodca, tuberkulozno vnetje sklepa v kolku, gnojenje stegenice, vnetje moda ali pa ishias lahko izžarevajo bolečine v spodnje dele trebuha, kar utegne privedi do napačne diagnoze. Zgodi se pa tudi obratno, da oboleli trebušni organi izžarevajo bolečine v predele izven trebuha, kot se to pogosto dogaja pri vnetju žolčnika, kjer se pojavijo bolečine v rami, zlasti pod desno lopatico. Bolečine pri želodčnih in črevesnih čirih se pa lahko prenašajo tudi na srce.

Najprej hočemo govoriti o boleznih, ki se pričenjajo s silnimi bolečinami v trebuhu in predstavljajo resno nevarnost za zdravje in celo za življenje. Če toži kdo o nenadnih bolečinah v trebuhu, ki se po nekaj minutah stopnjujejo do takšne silovitosti, da ima bolnik občutek, da bo kar umrl, če čisto bruh, najprej žolč, potem blato, tedaj lahko s precejšnjo gotovostjo vumimo, da je postalo črevo iz različnih vzrokov neprehodno, bodisi da se je zadržilo, ohromelo, zapletlo ali zamašilo. Podobne uničujoče bolečine povzročata tudi zaradi čirov razjeden želodec ali črevo. Poleg nenadne živčne reakcije na hude bolečine in slabosti srca ter krvnih obočij je razdražena tudi trebušnica, zaradi česar so trebušne

stene napete in trde kot deska. Če so nenadne silne bolečine združene z mrzlico, tedaj se je verjetno zasukal jajčnik, žolčnik ali kak drug organ okoli svoje osi. V današnji dobi športa in hitrega prometa se lahko zgodi, da poči pri nesreči zaradi močnega udarca na trebuh kak notranji organ, kar povzroča življenjsko nevarne krvavitve v trebušni votlini. Notranje krvavitve navadno ne povzročajo prenočnih bolečin, zanje je značilna srčna slabost, bledica, slabo biho, stopnjuječi se nemir in končno omedlevica.

Črevesni krči nastanejo zaradi nenadnega ali kroničnega črevesnega vnetja. Prično se navadno s slabostjo in glavobolom ter povzročajo menjajoče se, zdaj lažje zdaj hujše bolečine, večinoma preko vsega trebuha. Podobne bolečine povzročajo tudi zrastleline po operacijah ali vnetjih v trebuhu ter, kar velja predvsem za otroke, razne gliste. Kronična tuberkuloza trebušnice je vzrok neenakomernim bolečinam preko vsega trebuha. Malokdo ve, da revmatizem trebušnih mišic lahko povzroča bolečine globoko v trebuhu. Isto velja tudi za razne infekcijske bolezni, zlasti za tuberkulozo, tifus in povratno mrzlico.

Če nam je mogoče dognati kraj bolečin, tedaj nam to služi kot važen pripomoček za pravilno ugotovitev bolezni. Želodčni in črevesni čiri povzročajo bolečine v epigastriju (tako imenujemo trikotasto mesto pod žličko, omejeno ob straneh po obeh rebrnih lokih). Bolečine običajno niso tako močne kot pri koliki, so pa odvisne od gibanj in telesne lege. Razlikujemo zgodnje bolečine, ki se pojavijo takoj po jedi in so značilne za čir ob vhodu in glavini želodca, pozne bolečine, ki se pojavijo 1 do 3 ure po jedi in so značilne za čir na želodčnem vratarju ali na dvanajstniku in bolečine, ki se pojavijo pri praznem želodcu in ki zginejo, če kaj imenujemo trikotasto mesto. Pri čiru na želodčnem vhodu občutimo bolečine čisto tudi pod prsnico, včasih tudi na srčni konici in levi prsni bradavici. Seveda pa lahko povzročata tudi vsako drugo obolenje želodca ali črevesa enake bolečine, kot smo jih navedli pri čirih.

Z I D A J T E Z D R A V O — Z I D A J T E Z O P E K O !

gradnja stanovanj? Z opeko!

Trije avstrijski gospodarski problemi

V Bruslju so bila pogajanja med Avstrijo in predstavniki Evropske gospodarske skupnosti (EWG) začasno prekinjena; nadaljevala se bodo 17. maja. Tako bo zaključena druga faza pogajanj, medtem ko se bo tretja začela 31. junija, tako pravi uradno sporočilo.

Glavni predmet dosedanjih razgovorov je bilo vprašanje vskladitve avstrijskih carinskih tarif s tarifami Evropske gospodarske skupnosti. Govorili so tudi o prilagoditvi avstrijske carinske zakonodaje Evropskemu skupnemu trgu. Po prvih razgovorih je prevladoval vtis, da bodo pogajanja razmeroma lahka, v resnici pa bo treba še mnogo storiti, da se vsa vprašanja razčisti. Zelo kočljivo je vprašanje odnosov Avstrije do Evropskega združenja za svobodno izmenjavo - EFTA. Vprašanje je namreč, kako naj se spravi o sklad avstrijski dogovori z Evropsko gospodarsko skupnostjo o prednostnih carinskih tarifah z odnosi Avstrije do EFTA. V Bruslju je prevladovalo mnenje, da bo od rešitve tega vprašanja v veliki meri odvisno tudi vprašanje, kako naj se znižajo tarife med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Avstrijo in kako naj se avstrijska carinska tarifa spravi v sklad s skupno tarifo EGS.

Kakor poročajo iz Bruslja, je Avstrija sprejela načelo, da se carinske tarife vskladijo, toda ne tako, da bi se avstrijska tarifa morala povsem prilagoditi carinski tarifi EWG. Evropska gospodarska skupnost je pripravljena na koncesije v tem pogledu, toda pod pogojem, da bi v zunanji trgovini ne prišlo do preusmeritve. Avstrijska carinska tarifa naj bi se prilagojevala postopoma. V trenutku, ko bi začel veljati nov dogovor z EWG bi se razlika glede carin med EWG in našo državo znižala za 30 odst., leto nato pa za nadaljnjih 30 odst., tretje leto pa za 40 odst. Za nekatere proizvode želi Avstrija, da bi se odprava te razlike izvršila v daljši dobi.

Vse kaže, da se za našo državo ne postavlja vprašanje njenih trgovinskih odnosov z vzhodnimi državami preostro. Avstrija je dala predstavnikom EWG razumeti, da želi, naj bi njene obveze nasproti vzhodnim državam ostale v bistvu neizpremenjene. Zaradi tega ne bo posebnih carinskih vprašanj; Avstrija je namreč samo Sovjetski zvezi priznala klavzulo o največjih ugodnostih. Proti ostalim vzhodnim državam pa uporablja deloma višje carine. Zastopniki Evropske gospodarske skupnosti si prizadevajo, da bi s posebnimi dogovori glede kontingentiranja preprečili izvoz iz vzhodnih držav čez Avstrijo v države Evropske gospodarske skupnosti (EWG).

Avstrijski petrolejski trg prenasičen

Podatki o avstrijskem petrolejskem trgu, ki so bili objavljeni hkrati s poročilom o bilanci Avstrijske državne uprave za mineralne olje — Oesterreichische Mineralölverwaltung A. G. (OeMVAG) za leto 1963 — bilanca za leto 1964 bo objavljena jeseni — kažejo, da je avstrijski trg danes skoraj že prenasičen z nafto oziroma s petrolejskimi izdelki. Kakor rečeno, je lastnica omenjene družbe (ustanove) država in njej pripade 65 milijonov šilingov dividende za leto 1963 (enako kakor za leto 1962), to je 6 odst. delniške glavnice, ki znaša 1 milijardo šilingov. Enaka dividenda bo izplačana tudi za leto 1964, tako namreč računajo. V zadnjih desetih letih je družba izplačala državi za razne davke in za socialno zavarovanje okoli 11 milijard šilingov. Po podpisu državne pogodbe, ko je bila ustanovljena petrolejska uprava, je ta izplačala državi 407 milijonov šilingov na dividendah; lastnega kapitala je investirala za 6,5 milijarde; pri njej je zaposlenih 9000 delavcev in nameščencev. Pridobila je 27 milijonov ton surovega petroleja in 12 milijard kubikov zemeljskega plina. Njena glavnica je bila dvignjena od 500.000 na 1 milijardo šilingov.

Avstrijska petrolejska industrija je pridobila v desetletnem razdobju 1956 do 1964 24 milijonov 390.000 ton surovega petroleja, 11, 475.000 kub. metrov zemeljskega plina in 2,676.000 ton bencina. Lani je proizvedla surovega petroleja znašala 2 milijona 663.000 ton, zemeljskega plina 1 milijon 764.000 kub. m. in 514.000 ton bencina. Proizvodnja petroleja je lani dosegla 96.000 ton, plinskega olja (gazolija) 859.000 ton, gorilnega olja 1,767.000 in maziva 198.000 ton.

Petrolejskih izdelkov je toliko na trgu, da ni bilo treba v zadnjih letih niti izkoristiti vse zmogljivosti petrolejskih čistilnic. Petrolej prihaja z vseh strani: z Bavarske, iz Švice (odkar je Aigle po naftovodu povezano z Genovo) in vzhodnih držav. Dotok pospešuje tudi znižanje carin EFTA. Velike upe goji OeMVAG na pridružitve Avstrije k Evropski gospodarski skupnosti, poleg tega pa računa, da bo uvoz kontingentiran. Potrošnja gorilnega olja predstavlja tretjino vsega prečiščenega petroleja.

Se vedno pogajanja za naftovod iz Trsta

Zmogljivost sedanjih avstrijskih petrolejskih čistilnic je tako velika, da je malo verjetno, da bi gradili še nove rafinerije, kakor si nekateri zamišljajo (v Linzu, Gradcu in na Koroškem). Se vedno so v teku pogajanja za napeljavo naftovoda z Jadranskega morja na Dunaj (Adria — Wien — Pipeline — AWP). OeMVAG je zahtevala 51-odstotno udeležbo ter je uspela glede svoje zahteve, da se za dunajski naftovod iz Trsta postavi poseben vod iz Trsta skozi Alpe do Schwechata. Kakor znano, bo dunajski naftovod tekel vzporedno s čezalpskim (TAL - Transalpine Pipeline) do predora Plöcken ter se bo pri severnem izhodu tega predora ločil v smeri proti Ar-

Kako krmim kokoši spomladi

Vsako pomlad naročim in kupim 50 piščancev iz umetne valilnice. Ker te kure zelo malo kokajo, jih ne nasajam sama doma, ker piščanci morajo biti zvaljeni meseca marca ali v začetku aprila, da mi že meseca novembra začno nesti. Vzgojim jih pod umetno kokljo. Na vrhu nje sta pritrjeni dve 60 W žarnici, kateri dovolj segrevata piščance. Ti se odlično operjajo in so tudi zelo živahni. Krmim jih prvi teden s koruznim zdrobom, potem pa z zdrobljenim zrnjem različnih vrst. Naribam jim tudi korenja, skuham 2 jajci vsak dan, za žejo jim dam kisló mleko. Ko postane zunanaj topleje, jih dam v ograjeni prostor na sonce, da se zunaj navadijo in utrdijo. V šestih tednih so že povsem operjeni in ne rabijo več koklje.

Lani se mi je zahotelo nove pasme in sem si kupila 43 piščancev pasme suseks. S temi pa nisem bila prav nič zadovoljna. Po-

PRIDNO IN POŠTENO DEKLE kot vajenko

bo prihodnji mesec sprejela za svojo novo, moderno trgovino s knjigami, nabožnimi predmeti in pisarniškimi potrebščinami Družba sv. Mohorja v Celovcu. — Starši, ki žele izrabiti to priliko za svojega otroka, naj se oglase čimprej v Mohorjevi pisarni v Celovcu.

Šivalni stroji znamk: Gritzner, Rast & Gasser in Jax — najnovejši izdelki — popolnoma avtomatični Zick-zack-šivalni stroji so ponos gospodinje in šivilje, kateri jim olajšajo in skrajšajo delo. Naročite si ga takoj v strokovni trgovini šivalnih strojev:

JOHAN LOMŠEK

št. Lipš, Tihoja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf, Telefon 247.

Zahtevajte cenik. — Ugodni plačilni pogoji.

noldsteinu in dalje čez Wechsel do Schwechata. Tako je bil rešen spor z italijansko državno ustanovo ENI, ki je tudi sama zahtevala udeležbo 15 odstotkov.

Nafta izpodriva premog

Načrt avstrijskih elektrarn, da bi povečale svojo zmogljivost za okoli 1000 MW z gradnjo novih central na nafto, je povzročil v premogovnem rudarstvu veliko vznemirjenje. Gospodarsko izkoriščanje avstrijskega rjavega premoga bo v daljni bodočnosti namreč verjetno mogoče le še v elektrarnah na paro. Čim bi se to tržišče zaradi novih elektrarn na nafto zožilo, bi premog odigral svojo vlogo.

Lani so v Avstriji izkopali 5,8 milijona ton premoga, od katerega je pa bilo le 100.000 ton črnega. Okoli 45 odst. te količine so potrošile elektrarne; delež elektrarn na premog pri proizvodnji električnega toka doseže 15 odst. Industrija in zasebna gospodarstva so potrošila lani 28 oziroma 22 odst. manj premoga kot v prejšnjem letu. Elektrarne pa niso niti mogle porabiti vsega naročenega premoga in tako znaša neizkoriščena zaloga izkopenega rjavega premoga sedaj okoli 1 milijon ton.

Avstrijski premogovniki so v preteklih letih vložili za izboljšanje proizvodnje znatne vsote. S sodobno racionalizacijo in mehanizacijo se je zmanjšalo število zaposlenih v preteklih šestih letih za več kot 6000 oseb. Nekateri premogovniki so sedaj popolnoma mehanizirani. Vse te investicije bodo pa pomenile čisto izgubo, če bo nafta izpodrinila premog, zlasti še, ker razpravljajo sedaj o znižanju uvoznih carin na tekoča goriva.

Avstrijski premogovniki zato zahtevajo od vlade primerne zaščitne ukrepe, tako jamstvo za odkup minimalnih količin po elektrarnah, poseben davek na uvoz tekočih goriv in morebitno utesnitev porabe tekočih goriv. Vse to naj bi omogočilo nadaljnji obstoj premogu.

Pri nas na Koroškem

CELOVEC

(Gradnja mesta napreduje)

Celovški magistrat je dovolil v mesecu aprilu skupno 91 novih gradenj, od teh pa je dvanajst samo stanovanjskih — ali stanovanjsko-trgovskih poslopij in pa 58 garaž.

K stanovanjskim zgradbam prištevamo tudi dva desetnadstropna stanovanjska bloka, h katerima pripada tudi velika garaža z 39 predelki (boksi) v Mössinger-gasse.

Dalje je mestna občina dovolila tvrdki „Philips“ gradnjo tranzistorske hale s pisarniškimi krilom. V 23 primerih pa je magistrat dovolil vselitev ali uporabo stanovanj, medtem ko je v petih primerih dovolil delitev zemljišča.

DVORC PRI RADISAH

(Požar)

Proti jutru od sobote na nedeljo je zbudil vaščane Dvorca strašen klic: „Ogenj — gori!“ Komaj so ljudje prihiteli skuraj, so bila že vsa poslopja pri Novinu, kakor se tam po domače imenujejo, v plamenih. Domačim in sosedom se je še pravočasno

Daruj za tiskovni sklad!

posrečilo rešiti živino in kmečko orodje, medtem ko je stara poslopja, ki so bila krita s slamo in šinteljni, stropi še vsi leseni in to tudi v hlevih, v kratkem času uničil ogenj, pa četudi je bila domača požarna bramba takoj na mestu. K sreči ni bilo vetra, tako da bližnji sosedje niso bili v nevarnosti in da stoji Novinova domačija ob koncu vasi, že bolj na samem.

Domačija je imela še eno najstarejših in primitivnih poslopij v naši občini. Od vsega so stali samo še stari okrušeni zidovi, ki jih ni več mogoče obnavljati. Zavarovani so bili še precej visoko. Vzrok požara je neznan.

Težko pa bo letos za številno družino z majhnimi otroki-šolarji in ker ima že priletnega očeta, da bi mogli tako hitro postaviti spet svoj dom. Za kmete je pač ogenj vedno težka skrb, posebno še v gorskih krajih, kjer je dovoz še težji.

Lani trgovina s pšenico rekordna

Letos upadanje — Cene pšenici in rži so nazadovale, druge se dvigajo

Svetovna trgovina z žitaricami je dosegla v sezoni 1963-64 rekordno višino nad 88 milijonov ton ali okrog 19 milijonov ton več kakor v prejšnji sezoni. Činitelejev, ki so dovedli do tega izrednega razvoja kupčij z žitaricami, je več. V prvi vrsti moramo upoštevati, da se je v nekaterih glavnih državah pridelovalkah žita njegov pridelok občutno zmanjšal, kar je privedlo do tega, da se je uvoz žita v te države dvignil kar za 33 odst. Na drugi strani pa se je po vsem svetu znatno povečala potrošnja mesa, zaradi česar se je močno povzpela tudi poraba žita v živinoreji; tako se je trgovina z drugovrstnimi žitaricami povečala za 15 odst. kljub naraslemu pridelku žita za krmno v državah značilnih uvoznih takega žita.

Za sezono 1964-65 pa strokovnjaki predvidevajo, da se bo zlasti svetovna trgovina s pšenico zmanjšala za 15 odst. zaradi povečanega pridelka v Sovjetski zvezi, na Japonskem in v zahodnoevropskih državah;

a trgovina z drugovrstnimi žitaricami bo še nadalje napredovala.

Cene žitaric

V spodnji razpredelnici navajamo cene nekaterih vrst žita na ameriškem trgu. Izražene so v stotinkah dolarja za bušel. (Bušel je prostorninska mera in ni torej vedno enaka pri različnih vrstah žita: za pšemico v Chicagu znaša 27,21 kg, za koruzo v Chicagu in za rž v Winnipegu 25,40 in za ječmen v Winnipegu 21,77 kg).

Svetovni izvoz žita v zadnjih treh sezonah

V sezoni 1963-64 so na vsem svetu izvozili vsega 88,42 milijona ton žitaric (sez. 1962-63: 69,13 mil. ton; sez. 1961-62: 72,93 mil. ton). Od tega so izvozili 48 mil. ton pšenice (34,40 mil. ton in 36,73 m.l. ton), 6,99 mil. ton moke (5,83 in 6,75), 21,20 mil. ton koruze (18,18 in 16,66), 6,80 mil. ton ječmena (4,60 in 7,15), 3,56 mil. ton sirtka in miljnika (3,77 in 3,30), 1,19 mil. ton ovsa (1,31 in 1,41) ter 0,57 mil. ton rži (1,04 in 0,93).

VRSTE ŽITA:

	31. 12. 1963	31. 12. 1964	28. 2. 1965
Pšenica (izročitev v maju)	215.—	150.12	151.25
Koruzna (izročitev v maju)	122.12	128.75	130.25
Oves (izročitev v maju)	71.12	70.75	82.12
Rž (takojšnja izročitev)	157.—	125.75	128.75
Ječmen (takojšnja izroč.)	144.75	122.75	129.12

Sedaj bom začel

Vse navzkriž okrog tebe — Ti potrebuješ jasne poti

V radiu: Modro pa brez pomena, dragoceno in vredno vprašanja vedno brni, ta se smeji in vzdihuje zmedeno in zmešano.

V kinu: Začne se lov slik. Kaj vse se vrti tukaj vseprek v bliskoviti menjavi. Koliko raznih „rok“ nosi danes znanost zate: šola, časopisi, knjige, filmi, predavanja, televizija, itd. Koliko se jih trudi, da bi te postavili na jasno pot in ti pomagali pri tvoji življenjski izpolnitvi.

Kaj pa, če še nimaš svoje jasne poti? Poti vere, na primer: Kako hočeš preizkusiti in pravilno presoditi živo pisanost in vabljalnost stvari, ki se nudijo in vsiljujejo v tej zmešnjavi, kako se boš mogel pravilno zadržati, če se daš slepiti od zunanega sija in bleska.

Ne moreš vsemu pritruditi brez kritike, vsega se okleniti, kar se ti zdi ljubo, dobro in koristno. Pravtako pa tudi ne smeš prestrašen vsega od sebe odriniti, kar ti je neprijetno. Vsaki stvari moraš pogledati na dno in vse z jasnim očesom preizkusiti.

IN V TEBI?

Imeti moraš pravi odnos, ne samo do sveta, v katerem živiš, ki deluje nate z mnogimi vplivi in se zate poteguje — ampak tudi do sveta, ki živi v tebi in te neposredno obdaja. Ta svet je tvoja duša s svojimi zmognostmi in talenti, slabostmi in mejami; tvoje telo s svojimi močmi, tvoja mladost, tvoj poklic, tvoje delo, ki te veseli in navdušuje —

K temu svetu spada nevidno, nadnaravno kraljestvo: torej Bog nad teboj in Bog v tebi, tvoja ljubezen do njega in iskanje njega.

Gotovo, da to ni lahko; toda odločilno! Imaš samo eno življenje in le en cilj in to večni! Imaš samo eno pot do tega cilja, in dobro veš, kam se pride ob koncu tvojega življenja.

GRADBENI NAČRT JE VAZEN!

V tvoji duši mora biti neke vrste cedilnik (čistilo), ki loči koristno od ničvrednega ali škodljivega. Imeti moraš merilo, s katerim moraš vse zmeriti in s katerim moreš zaznati, kaj je potrebno in kaj mora biti vrženo proč.

Seveda se to ne sme zgoditi po trenutnem ugodju ali neugodju, občutju ali slučajju! Kot gradbenik moraš imeti vedno pred seboj jasen, trdno začetan gradbeni načrt. Vzor, po katerem vse uravnavaš, na katerem vse preizkusiš in popraviš, po katerem moreš poravnati zopet različne nepravilnosti in krivulje.

TVOJ VZOR!

Upravičeno sprašuješ; ali imamo končno kristjani pred drugimi kako prednost? Da, prav to življenjsko vodilo. Nam je Jezus Kristus ta življenjski vzor. Ze nad 2000 let lahko gledamo nanj. On — njegovo mišljenje, hotenje, njegovo govorjenje in molk,

ZA MLADINO IN PROSVETO

Mladina govori o sebi . . .

O današnji mladini slišimo nešteto sodb ali boljše obsodb. Pa vse bolj zanimive so sodbe, katere izpove mladina sama. Francoska mladina je to povedala v anketi časopisa „Elle“.

Na vprašanje o odnosu mladine do staršev jih je 62 odst. odgovorilo, da gojijo do staršev spoštovanje, 53 odst. jim izkazuje ljubezen, 37 odst. jih občuduje, 23 odst. ima do njih tovariški odnos in 13 odst. se jih boji.

Vsak mlad človek si želi nekoga, kateremu se more razkriti in v katerem najde razumevanje. Na to vprašanje so odgovorili: le 38 odst. se zaupa staršem in 57 odst. pa tujim odraslim. Nešteto je problemov, ki tare mladino. Zato mlad človek tudi potrebuje svetovalca, katerega pa si poišče po svojem „okusu“, kajti z vsakomur pač ni mogoče o vsem govoriti. Kar 45 odst. mladine je povedalo, da z odraslimi o zadevah spolnosti vobče ni mogoče razpravljati.

njegovo ljubezen in trpljenje, njegov odnos do Očeta, do sveta, do dela, do otroka, do dekleta, do žene, do žrtve, do kržja, do grešnika. On je vodilo za naš življenjski odnos.

Kakor je on živel, so dolžni tudi vsi. Jezus je vsem ljudem vzor!

VESEL — DA!

On je živel v Betlehemu in Nazaretu vsakdanje življenje — ne slučajno — temveč po volji svojega Očeta, ki nam je še danes nedoumljiva skrivnost.

V tem vsakdanjem življenju je Jezus v 30 letih naletel na stvari, ki so mu bile velike žrtve. In nato v javnem življenju, na veliki teden, ga sreča volja Očetova prav v podobi križa.

Iz filmskega sveta

Don Camillo v Rusiji

Se vedno je popularen film prvih poveljnih let, ko je v spodnjem toku reke Pad v Italiji prišlo do precej hudega kulturnega boja med marksističnimi in katoliškimi strujami, kar je nazorno prikazano v vrsti filmov z duhovnikom don Camillom v glavni vlogi. Pisatelj Guareschi je v romanu „Tovariš don Camillo“ v skoraj humoristični obliki znal zelo lepo prikazati posebnost italijanskega kulturno-političnega boja med marksisti in antikomunisti. Filmi z Don Camillom so po vsem Zapadu želi velike uspehe. Sedaj pa so se jim od-

ti, 53 odst. pa je reklo, da niti o ljubezni ni mogoče govoriti s starejšimi. Vsekakor slaba zaupnica!

Vzgladi vlečejo; to prizna tudi mladina, vsaj deloma. Nad polovica jih je to priznala. V vzgled so jim največ oče ali mati, nato pa prijatelj, prijateljica, učitelj in tudi duhovnik oz. papež Pavel VI. Njih navdušenje velja v 60 primerih kulturnikom, v 50 Kristusu, v 25 Kennedyju, v 14 Gandhiju in v največ primerih pa športnim in filmskim junakom.

In še dve posamezni sodbi mladine o starejših: Fant 18 let: „Med odraslimi, ki bi me naj razumeli, prav gotovo niso moji starši. Oni žive v povsem drugem svetu...“ — Dekle istih let pa pravi: „Doma sicer do- bim dovolj lepega vzgleda od staršev, toda oni so tako drugačni od mene... V splošnem pa pri odraslih dejanja ne odgovarjajo njihovim besedam... Mnogokrat se sramujem, ko vidim koliko odraslih — tudi uglednih — je brez vsake morale.“

Nerazumevanje pri ljudeh, njihova brezbriznost, njihovo tozemesko življenje, upor njihovih src — vse to je bilo tako veliko, da se je čutil potisnjene v grozno zapuščenost.

Kljub temu je Gospod vse te stvari pre- stal in odlično opravil.

Ako nočeš biti zagrenjen in zlomljen ob dejstvih, ob okoliščinah in nasprotovanjih in mogoče tudi v nepravilnih vsakdanjega življenja, ampak hočeš rasti ter zoreti, tedaj velja samo eno: Reči „da“, s Kristu- som.

Ne se izogibati in zaviti proč, ne se opravičevati, ne morda prestrašeno zapreti oči. Vse to nič ne pomaga! Marveč se mora postaviti dejstvom nasproti, spoznati in prevzeti nase božjo nalogo!

prla vrata tudi v Sovjetsko zvezo. Igralec Fernandel, ki igra župnika don Camilla in Gino Cervi kot župan Peppone, sta v nekoliko spremenjeni predelavi za sovjetske razmere kar petkrat morala pred kamero v nekaj dneh.

V Jugoslaviji radi filmajo

Kar celo vrsto novih filmov namera- vajo izdelati v Jugoslaviji in sicer tuje filmske družbe oz. režiserji v sodelovanju z jugoslovanskimi filmskimi podjetji. V Beogradu se je ameriški režiser Nicholas Ray pogodil z državno filmsko družbo „Avala“

v primeri s katerim so Borgije bili otroci — in vedel sem, da so detektivi slepo ko- rakali v dolino smrti.

Potem se je začel — nenaraven prizor — začelo se je morjenje. Kakor bombe so se razletele sijajno barvane glave teh velikanskih gliv, ki jih je omenjal Kitajec, ko so beli žarki padli skozi temo nanje, zakaj le tema jih je hranila v življenju. Rjavkast oblak — ne vem, ali je bil tekočinst ali prašen — se je dvigal po kleti.

Poskusil sem zapreti oči — ali pa odv- riniti pogled od opotekajočih se postav mož, ki so se ujeli v tisti strupeni votlini. Nič ni koristilo: moral sem pogledati. Detektiv, ki je nosil svetilko, jo je spustil na tla, toda motna in čudno razsvetljena puščo- ba je trajala pičlo sekundo. Svetla luč se je zablislila — brez dvoma ob dotiku so- vražnega bitja, ki je zdaj spet povzelo be- sedo:

„Doktor, opazujte takojšnja znamenja blodenj!“

Tam zunaj, onstran steklenih vrat so se nesrečne žrtve smejale — si trgale oble- ko s teles — skakale — krilile z rokami — in postale blazneži!

„Zdaj bomo iztrosili zrele trose velikans- ke ‚empuse‘,“ je nadaljeval hudičev glas. „Ker je zrak druge kleti prenasičen s ki- sikom, začnejo trosi takoj kleti. Ah, to je zmaga! Ta postopek je znanstveno zmago- slavje mojega življenja!“ Kakor snežno- bela moka so se usipali trosi od stropa in

Otroški kotiček

Dobri in hudobni otroci

Mi v šolo radi hodimo in pridno se učimo, doma prav radi molimo, po cestah ne kričimo.

Kolena gola zvezke mažemo, mi šolske zvezke mažemo, na poti kamnje mečemo in se za lase vlečemo.

Očeta, mater ubogamo, v prijateljstvu živimo, nikomur se ne rogamo in dobro vsem želimo.

Očeta mi ne ubogamo in z mamico se kregamo, povsod se radi lažemo, jezike drugim kažemo.

Lenobe mi ne pasemo, okrog se ne lovimo, v domači družbi rastemo in pametno živimo.

Veliki smo lenuharji in grdi potepuharji, za gnezdi radi stikamo, po polju se potikamo.

Mi v cerkev radi hodimo, Boga lepo častimo, še druge s sabo vodimo, ter dobro vsem želimo.

Moliti se ne ljubi nam in v cerkvi nas je biti sram, Kaj bo iz nas, povejte vi, ki niste takšni kakor mi!

Če se poboljšali ne boste, orožniki vas bodo gnali v zapore!

za svoj novi film, v Zagrebu pa bodo fil- mali njegov film „Doktor in Devils“. Po- leg tega je v načrtu še več manjših filmov, katerih režijski stroški bodo znašali približno 300.000 dolarjev. Pa pravijo Ame- rikanci, da tako poceni ne bi mogli nikjer filmati kot v Jugoslaviji.

V Španiji so strogi

V severnošpanskem starodavnem mestu Valladolid je te dni bil „Festival religiozne- ga, človečanskega in moralnega filma“. Pri- šlo pa je do hudih protestov, ker je bilo sedem filmov odklonjenih; med njimi neka- teri, ki so močno upali na najvišjo nagra- do. Odklonitev so državne oblasti utemelji- le, da ti filmi ne odgovarjajo snovi, ki je bila določena za kongres. V ozadju pa je seveda stroga politična cenzura s strani Frankove vlade.

pognili zvijajoče se postave zastruplje- nih mož. Pred mojimi osuplimi očmi je gli- va rasla; razrasla se je od nog do glave ti- stih, ki se jih je dotaknila; ovila jih je kakor v blestečo se mrliško odejo...

„Umirajo ko muhe!“ je nenadoma zakri- čal Fu-Manču v vročičnem razburjenju; in bil sem si gotov nečesa, kar sem že davno domneval: da so bili veličastni, spačeni možgani Fu-Mančuja možgani morilskega blazneža — čeprav Smith ni nikdar hotel sprejeti te razlage.

„To je moja muholovka!“ je kričal Kita- jec dalje. „In jaz sem bog pokončevanja!“

Zgubimo Weymoutha

Opolzki dotik megle se je oživel. Višek prizora v kletih strupa skupno z učinki hlapov, ki sem jih vdihaval, so me spravi- lili v nezavest. Zdaj sem spoznal, da plo- vemo na reki. Še vedno sem bil zvezan; še več, okoli ust sem imel tesno povezano ruto in privezan sem bil k nekemu obroču na palubi.

Če sem premaknil razbolelo glavo proti levi, sem zrl dol v mastno vodo; ako sem se nagnil proti desni, sem lahko ujel po- gled na poškrlateno lice nadzornika Wey- moutha, ki je bil zvezan in je imel usta zamašena kakor jaz; ležal je zraven mene; od Naylanda Smitha sem mogel videti sa- mo noge in meča. Glave nisem mogel za- dostno obrniti, da bi videl več.

KRIMINALNI ROMAN

Prevedel:
AVGUST PETRIŠIČ

33. NADALJEVANJE

Toda klic se je v tem zaprtem prostoru spet odbil k nam, da je bilo videti, ko da ne gre dlje ko do nevidnih sten naše ječe.

„Vrata dobro upadajo,“ se je oglasil Fu-Mančujev porogljivi glas. „Sreča je za nas vse, da je temu tako. To je opazovalno okno, gospod dr. Petrie, in skoraj boste imeli edinstveno priliko študirati glivoslov- je. Vašo pozornost do zoprnih lastnosti, ki jih ima ‚lycoperdon‘, sem že zbudil. Morda ste spoznali hlape? Soba, v katero ste se sami tako neprevidno pognali, jih je bila polna. Z nekim svojim postopkom sem zelo povečal vrednost te glive v tem pogledu. Vaš prijatelj Mr. Weymotuh se je pokazal najbolj trdovratnega, a je podlegel v pet- najstih sekundah.“

„Logan! Pomoč! Pomoč! Tod sem, člo- vek!“

Nekaj, kar je bilo zelo podobno strahu, je zdaj izzvenelo iz Weymouthovega glasu. Zares je bil naš položaj tako grozoten, da se je zdel skoraj neresničen. Skupina mož je vstopila v najoddaljenejšo klet, vodil pa jih je mož z električno žepno svetilko.

SAX ROHMER

SKRIVNOST

dr. Fu-Mančuja

Ostri beli žarki so plesali od enih sivih, napetih gliv do drugih, ki so bile spačene oblike in blesteče prelivajoče se barve. Porogljivi, učeči glas je nadaljeval:

„Pazite, doktor, na tisto sneženo rast na stropu! Naj vas velikost ne moti. To je orja- ška gliva, ki sem jo sam vzgojil in ki spa- da v vrsto ‚empusa‘. Vi v Angliji poznate navadno hišno muho. Včasih je pokrita s smrtonosno belo plesnijo. Razvil sem trose te plesni in tako vzgojil te velikanske vrste. Le opazujte zanimiv učinek jarke svetlo- be na moje oranžne in modre glive ‚ama- nita‘!“

Čisto blizu sebe sem slišal, da je Smith zastokal. Weymouth je nenadoma utihnil. Kar se tiče mene, bi bil lahko od groze za- kričal. Zakaj vedel sem, kaj pride! Trenutno sem spoznal pomen motne svetilke, previdne hoje med podzemnimi nasadi gliv in opreznosti, s katero sta se Fu-Manču in njegov služabnik izogibala vsakemu dotiku z glivami. Tako sem zdaj vedel, da je bil dr. Fu-Manču največji glivar na svetu, kar jih je kdaj živel; da je bil zastrupljevalec,

P ∞ I ∞ S ∞ A ∞ N ∞ O

B ∞ R ∞ A ∞ N ∞ J ∞ E

KONEC DRUGE SVETOVNE VOJNE NA VZHODNI FRONTI

Na Letonskem ujet

Mnogo koroških Slovencev je moralo služiti v hitlerjanski vojski. Med njim tudi jaz. S težkim srcem in z notranjim gnusom smo opravljali nam vsiljeno službo, toliko kot je bilo za našo osebno varnost neobhodno potrebno. Vedno pa smo verovali, da bo krivica propadla in zmagala pravica po stari božji resnici. „Bog dobro plačuje in slabo kaznuje.“ Da je bila Hitlerjeva vojna krivična in grešna ter zločinska, je bilo jasno. Da bo kazen za zločine prišla, smo bili trdno prepričani. Bilo je samo vprašanje časa, kdaj? —

Ta kdaj je napočil konec meseca aprila, pred 20 leti. Ruska vojska je oblegala Berlin. Dunaj je že padel v ruske roke. Spomnil sem se pripovedovanja mojega strica, ki je bil vojni ujetnik v prvi svetovni vojni na Ruskem. Vprašal je tedaj Ruse: Kdaj bo mir? Pa so mu odgovorili: Ko bomo zavojevali Dunaj in Berlin, bo mir. Dokler ne porazimo Nemcev, ne bo miru. Ko so nam tiste dni naznanili, da je Hitler v Berlinu padel za domovino, in da je admiral Dönitz prevzel vrhovno poveljstvo nemške vojske, smo zaslutili, da so vojni ure štete. Doživeti mir, to je bila sedaj naša glavna skrb.

Bil sem na Letonskem, v tako imenovanem Kurlandu. Kot nekak otok je tam ostalo okrog 300.000 nemških vojakov odsekanih od kopne zveze z Nemčijo. Samo po morju so nas lahko še oskrbovali s hrano in strelivom. Rusi so vedeli, da nas bo nekega dne brez boja lahko zajeti, in se tudi niso posebej zaganjali v nas.

Bili smo v strelskih jarkih na redko porazdeljeni. Med posameznimi stražami so bile zaradi pomanjkanja moštva velike razdalje, ki so ruskim razvidnicam omogočale neopažene prehode v nemško zaledje.

Ker smo bili v jarkih neobhodno potrebni, nas niso poklicali k novi zaprisegi, ampak prinesli že obrazec (tiskovino), kjer se je potem vsak podpisal, da se bo pod Dönitzevim poveljstvom boril do zadnje kaplje krvi za „Veliko Nemčijo“. Seveda tega nobeden ni več resno vzela, a odkloniti podpis, bi bilo smrtno nevarno.

Prišla je zamena. Nova enota je zavzela naš položaj. Šli smo v zaledje h kuhinji. Tam so nam oznanili, da se je Nemčija vdala samo zapadnim silam. Proti vzhodu pa se hoče vojskovati naprej, da bi obvarovala nemške sile na vzhodni fronti pred suženjstvom.

Po enodnevnem počitku smo šli naslednjo noč na nove položaje. Zamenjali smo že naveličane vojake. Ko smo jih vprašali, kako se obnaša „Ivan“ (t. j. Rusi), so rekli: „Kakor sami hočete. Če ga pustite v miru, tudi on molči. Če ga pa hočete dražiti, bo

pa pobesnel. Zato smo ga kar lepo pri miru pustili. Stali smo ob naših brzostrelkah res spokojno, samo par redkih strelov je počilo, toliko, da se je vedelo, da je še vojna.

Drugi dan pa je vojaško vodstvo odredilo, da ne smemo več streljati. Samo, če bi bili napadeni, smemo ogenj povrniti. Res je bilo celo noč mirno.

Zjutraj pride spet vojni sel in pove, da se je Nemčija vdala tudi vzhodnim silam. Zavladati mora popolna bojna tišina. Na vseh postojankah naj zavirajo bele zastave. Vsakdo naj pa ostane na svojem mestu. Kdor se bo od skupine oddaljil, bo izven zaščite mednarodnega prava in ga lahko vsakdo ubije. Ta vojni sel je prinesel s seboj različne bele tkanine, bivše zastave in razno platno, iz katerega smo naredili zasilne zastave. Vzel sem eno in jo nasadil na vrh nasipa pred strojno puško.

Po dolgih letih bojevanja, sem pomolil glavo na prosto in videl čudo: po celi bojni črti so vihrale bele zastave. Vojaki so pozabili na kritje in se kazali v celi svoji velikosti svojim dosedanjim sovražnikom — Rusom. Ti so se kakih 100 do 200 metrov oddaljeni zbirali istotako na prostem polju in mahali svojim bivšim sovražnikom v pozdrav. Od samega veselja sem začel peti slovensko pesem. Nekako tako, kot na veliko noč aleluju. Pa mi reče neki vojni

Franjo Neubauer:

Iz ljubezni

Dve sta ženi slabo spali,
prebudili se iz sanj.
Kregati sta se začeli,
ker zleteli dve čebeli
zjutraj v napačen sta panj.

Stali sta pred čebeljakom
in kričali na ves glas.
Ena bila je hripava,
druga, v lice je krvava,
v roki šop stiskala las.

Kar čebel, srditih, besnih
v vsako se zažene roj.
Tolkle sta okrog z rokama,
divji ni prenehal boj.

Šele, ko od pikov bile
vse zatekle so oči,
da se videli več nista,
iz ljubezni se je čiste
tok ustavil besedi.

In obupno zajokali
sta nasprotnici tačas.
Obljubavali sta sveto,

tovariš, Nemec: „Ti si lahko vesel, ali kaj bo z nami in Nemčijo?“ „Nemčije ne moreš danes rešiti ne ti in ne jaz. Veseliti pa se moreva oba, da je vojna končana in da sva ohranila zdravo kožo,“ sem mu odgovoril.

Prišel je zopet vojaški sel in z njim so prišli tudi minerji, ki so odstranili mine, pred in med bojnimi črtami. Mene pa je pozval, da moram iti za tolmača k Rusom, da se bomo porazgovorili, kje bomo položili orožje.

Po od min očiščenenem prehodu sva se podala naravnost čez njivo proti gozdu, na katerega robu so stali v gručah sovjetski vojaki. Nosila sva belo zastavo in bila brez vsakega orožja. Čim bliže sva prispela k Rusom, tem več se jih je zbralo. Bili so do zob oboroženi. Na glavi značilne ruske čelade, okrog vratu nove brzostrelke, v rokah pa velike ročne granate na ročaje. Gledali so naju mrko, nezaupljivo. Pozdravil sem jih z lepim ruskim pozdravom: „Zdravstvujte, tovarišči!“

Presenečeni nad tem nagovorom so dejali:

„Čto vi želite?“
Dejal sem jim: „Vojna je končana“. Hočemo se pogovoriti, kje naj položimo orožje. Obkolili so naju in dejali: „Hodite z nami“. Peljali so naju h komandantu čete. Ta je bil mlad, lepo raščen človek v novi snažni obleki, z več medaljami na prsih. Ponočila sva mu najino željo. Sel je k telefonu in sporočil predstojniku našo željo. Dolgo je trajalo tam v štabu, predno so poslali v prednjo vrsto posrednika-kapetana. S tem in še številnim spremstvom smo se nato

da z ljubeznijo si vneto
več ne skočita v obraz.

Sosed, ki je vse to gledal,
muzal se je in smejal.
Potlej, — zopet iz ljubezni —,
stopil je med ženi jezni,
vsaki kos satovja dal.

Do čebelic je ljubezen
ves zanetila preprij.
Zdaj pa sladko je satovje
src ustavilo valovje
in vrnilo dragi mir!

Kaj šel! — Konec ni resničen! —
Grdo jo je skupil mož!
Ni satu nobena vzela!
Vpiti vsaka je začela:
„Ti se norčeval ne boš!“

Slogo ženi sta sklenili,
zapodili se v moža,
in suvali ga in bili,
brke sta mu populili! —
Zdaj se ta povest konča!

Mati so rekli

„Domov bo treba? Prav pravijo mati;
precej, le to izpijem še prej;
sem sedi, dečko, nič treba se bati;
ná pij, pa káko móško povej. —

Kaj? Katrica moja hlače nosi?
In če jih, saj jih ne nosi slabo;
ti lahkoživček, Bogá ti prosí,
da bi jih tvoja nosila tako.

Kaj tisto! Možje, govorimo resnico:
prej bil sem malo na láhko stran;
dobil sem dobro, pridno ženico,
z njo sem si opomogel na pravi stan.

Zdaj smo na trdnem, raca na vodi.
Kaj? Ali sem kaj dolžan komu?
Ogrin še lahko komu kaj posodi,
tako; zdaj, dečko, mirno domu!“

Josip Stritar

podali nazaj na nemško stran, kjer bi naj čakal na nas sam major, poveljnik našega bataljona.

Ta je res prišel k našemu bunkerju, a je izjavil, da so pogajanja pridržana diviziji in on ni opolnomočen za to. Rusi so bili razočarani nad tem slepomišljenjem Obrnili so hrbet nemškemu oficirjem. Povabili so mene in še nekatere vojake, da bi šli k njim v njihove bunkerje. Bil sem voljan jih spremiti. S še tremi tovariši-vojaki smo se podali v ruski stan. Grede so nam pripovedovali kaka sreča za nas, da je vojna končana. Oni da so Sibirjaki — gardna divizija. Oni bi nas razbili v prah. Res so bili zastavni fantje — potomci nekdanjih ruskih rebelov, ki jih je car izseljeval v Sibirijo posešani s sibirskimi rodovi Čuvašev in Mordve. Oblečeni so bili vsi v nove poletne obleke, ki so jih 1. maja prejeli.

Spomnil sem se gesel, da imajo Rusi samo še starčke in stare ženice na fronti in da kmalu ne bodo imeli več ljudi za vojsko. Kadar so Rusi prav krepko vračali ogenj, sem šaljivo dejal: „Die Greise und die Weiber schießen aber sehr stark“ (Starčki in babe pa streljajo prav močno).

Prispeli smo v ruski bunker. Komandant je šel k telefonu in javil štabu, da so se vrnili, ne da bi rešili nalogo, prišli pa so z njimi štirje Nemci, od katerih eden govori harašo (= dobro) po rusko. Naj jih privedejo v štab, je bilo povelje. Sum komandir se je napotil z nami po gozdu v zaledje. Po raznih stezah smo prispeli do minometov. Tam so bili postavljeni lepo okrašeni slavoloki z gesli: Da zdravstvujet 1. maj (Pozdravljen 1. maj), Da zdravstvujet rabočij narod (Pozdravljeno delavsko ljudstvo) in podobno. Bile so videti preprosto naslikane slike Lenina in Stalina. Prvi maj je njih največji praznik in so ga tudi na fronti slovesno praznovali.

(Dalje prihodnjic)

Nahajali smo se na krovu barke na električni pogon. Slišal sem zasovraženi goltni glas Fu-Mančuja, ki je zdaj spet zvenel mirno ko navadno; in srce mi je poskočilo, ko sem začul glas, ki mu je odgovoril. Bil je glas Karamanehin. Njegova zmaga je bila popolna. Prav gotovo je bilo, da so bili njegovi načrti za odpočevanje popolni; njegovo morjenje detektivov v podzemnih hodnikih je bilo zadnje najdrznejše izzivanje, ki si ga zviti Kitajec ne bi bil zmožen dovoliti, ako ne bi bil vedel, da mu je pobjeg čisto gotov.

Kakšna usoda nas je čakala? Kako se bo maščeval nad dekletom, ki ga je izdalo njegovim sovražnikom? Kakšen delež dobijo sovražniki? Podoba je bila, da je prišel do svojevrstnega sklepa, da me vtihotapi na Kitajsko — toda kaj je nameraval z Weymouthom in kaj s Smithom?

Nemi smo opazili, da plovemo skozi meglo. Za nami je zamrlo šumenje pristanišča in ladjedelnice. Pred nami je visela zavesa megle, ki nam je zakrivala promet na velikih vodni cesti; toda skozi meglo so se oglašale tuteče sirene in so cingljali zvonci.

Rahlo brnenje vijaka je nazadnje čisto utihnilo. Barke se je rahlo pozibavala na sypini. Oddaljen ropot je postajal čedalje glasnejši — in nekaj se nam je skozi meglo približevalo. Zazvonil je zvonec in nekaj glas, zaduščen zaradi megle, je prišel do

nas — glas, ki sem ga spoznal. Čutil sem, kako se Weymouth poleg mene na vso moč zvija; slišal sem njegovo nerazumljivo momljanje; in vedel sem, da je tudi on spoznal tisti glas.

Bil je glas nadzornika Rymana od rečne policije; in njihova barka je bila v neposredni bližini naše.

„Hoj! Hoj!“

Tresel sem se. Mrzlično razburjenje se me je polastilo. Klicali so nas. Mi smo bili brez luči; toda zdaj — ne glede na bolečine sem zavil svoj vrat proti levi — je skozi meglo jezno zasijala luč policijske barke.

Razen zamomljenih glasov nisem mogel ničesar spraviti iz ust in moji tovariši so bili v enakem položaju. Bil je brezupen položaj. Ali nas je policija videla ali so kar na slepo klicali?

Luč se nam je bližala.

„Barka, hoj!“

Ugledali so nas! Fu-Mančujev goltni glas je nekaj presekano govoril — in naš vijak se je spet začel sukati; zbrzeli smo naprej v temino. Slabotnejša je postajala luč policijske barke — nazadnje je zginila. Toda slišal sem Rymanov kričeči glas. „Polno brzino!“ smo slabotno čuli skozi temo. „Luka! Luka!“

Potem je mrak vse zagrnil in medtem ko so bili naši prijatelji daleč za nami, smo mi hiteli čimdalje globlje v meglo — in

brzeli proti morju, kar sem pa šele kasneje ugotovil.

Divje smo pluli dalje, le dalje, čez naraščajoče sipine. Enkrat se je nenadoma pred nami pojavila velika črna gmeta. Visoko nad nami so sijale luči, zvonci so zvonili, nerazumljivi kriki so preletavali meglo. Naša barka se je nevarno nagibala in šla s kljunom zdaj gor zdaj dol, a se srečno izognila vodnim brazdam prekomornika, ki bi bil skoraj lahko končal našo pot. Bilo je to potovanje, kakor sem ga že nekoč prej opravil ob zasledovanju voditelja rumene nevarnosti; toda to je bilo mnogo bolj strašno, zakaj zdaj smo bili dodobra v Fu-Mančujevi oblasti.

Neki glas mi je začel momljati v uho. Obrnil sem svoje obvezano lice; nadzornik Weymouth je v temi dvignil svoje roke in delno odstranil zavezo z ust.

„S temi vrvmi se trudim že, odkar smo zapustili tiste zamazane kleti,“ je šepetal. „Moji narti so vsi narezani, toda ko pridem do noža in si osvobodim členke...“

Smith ga je s svojimi zvezanimi nogami brcnil. Detektiv je porinil obvezo spet na prejšnje mesto in si roke spravil za hrbet. Dr. Fu-Manču, ki je nosil težko suknjo in je bil gologlav, je prihajal od zadaj. Držal je Karamaneho za zapestje in jo vlekel za seboj. Sedel je na blazine blizu nas in potisnil dekle poleg sebe. Zdaj sem lahko videl njeno obličje — in izraz njenih lepih

oči je bil tak, da sem se začel kar zvijati.

Fu-Manču nas je opazoval, kažoč v motni svetlobi svoje zobe, ki sem jih jel razločevati, zakaj oči so se že bile privadile temotne svetlobe.

„Dr. Petrie,“ je povzel besedo, „vi boste moj častni gost v mojem domu na Kitajskem. Pomagali mi boste, da prekučeva vso kemijo. Mr. Smith, bojim se, da veste več o mojih načrtih, kakor sem si to o vas usodil misliti, in zelo rad bi vedel, če imate kakega zaupnika. Kjer vam odpove vaš spomin in bi se moje pile in žični jopiči izkazali za neučinkovite, vam bo lahko spomin nadzornika Weymoutha pomagal.“

Okrenil se je k dekletu na tleh — ki se je s pomilujočim izrazom ostudne groze umaknila od njega.

„V rokah, doktor,“ je nadaljeval, „držim iglo, ki je polna redke kulture. To je člen med bacili in glicivami. Kolikor sem opazil, ste pokazali neprimerno zanimanje za Karamanehine čare, za milino njenega kretanja in za iskenje njenih oči. Nikdar ne morete posvetiti vsega svojega razuma tistim študijam, katere sem vam namenil, dokler vašo zbranost motijo takele privlačnosti. Le dotik s to ostro konico, pa bo smejoča se Karamaneh postala vreseča, blazna, popačena baba...“

Zdajci se je z divjim naskokom zagnal Weymouth na njega!

(Dalje prihodnjic)

Nedelja
16.
MAJCELOVEC
velesejski
prostor
OB 14. URISenzacionalna **TOMBOLA****1 LASTNINSKO
STANOVANJE 5 AVTOV**
tako uporabno in
Ford Taunus 17 M, Vauxhall 101 super Austin
Sprite MK III, Ford Cortina, Steir-Fiat 850**RUDOLF IV. ustanovitelj dunajske univerze**

(Nadaljevanje s 3. strani)

Drug za drugim so se dvignili, počleknilni in počastili Božjo glavo. Potem so odšli spet ven. Ljudstvo je znova planilo za njimi. Ko se je prva gospoda že nalagala na vozove, se je Runčev Pavlejenadoma iztrgal iz gruče in s svojo žegnano šibo pohitel pred sleherni vprego ter pred njo napravil znamenje sv. križa. Pribežljaj je do kočije, v katero so pravkar nameravali vstopiti krški škof Johannes. Naredil je po tleh pred konji s šibo sveto znamenje, škof so ga pa opazili in poklicali k sebi.

„No, kaj pa počneš ti, dečko?“ so ga vprašali po slovensko.

„Sveti križ za srečno pot... Vsem sem ga že naredil tam spredaj,“ je naglo in odkritosrčno povedal desetnik.

„To je pa lepo od tebe! Čakaj! Dar dobiš od mene!“

In so krški škof segli po mošnjo ter iz nje za Pavleja izvlekli kar dva svetla cekina. Pavleju so se zasvetile oči. Pobožno je dvignil sklenjeni dlani kot v najlepši molitvi... „Prav lepo prosim...“

„Skrbno spravi, dečko! Potem pa doma ateju in mami izroči, da bodo imeli pomoč, ko pojdeš k prvemu svetemu požegvanju in k sv. birmi!“

„Bože vam lonaj, tavženkrat, tavženkrat, tavženkrat!“ je bil desetnik ves iz sebe. Kaj takšnega namreč v življenju še ni videl, kaj da bi imel v rokah. Urno je prevzvišene mu poljubil desnico in levico.

„Pravzaprav bi ti tudi nadvojvoda Rudolf moral kaj odriniti! On še posebno, ko je deželni vladar! Pojdi, dečko, z menoj, pojdi!“

Prejeli so škof Pavleja za roko in ga poljali k naslednjemu vozu s tremi pari konj. Tu je nadvojvoda še stal na tleh. Zadrženo je zrl, čemu mu krški škof vedejo neznanega, skromno oblečenega dečka.

Pavleju pa ni čakal, kaj bodo škof nadvojvodu dejali, marveč se je naglo odtrgal in brž ved vsakim parom trojne konjske vprege napravil križ, glasno vikajoč:

„Sveti križ božji, da bi rajša bila srečna, srečna, srečna!“

„O, to pa nekaj pomeni!“ je viknil nadvojvoda proti škofu.

„Seveda! Tudi meni, moji vpregi, je to napravil in povročil srečno pot! Zasluži cekin tudi od vladarja!“ so dečka priporočili krški škof.

„Kajpak, kajpak! Prvi dar na tej poti na Kranjsko bodi njemu!“

Brž je nadvojvoda izvlekel iz mošnje cekin, zlat cekin, enega največjih z že njegovo lastno podobo.

Pavleju je kar pridržal sapo, ko mu je težak cekin padel v dlan. Izrekel je tisočero zahvalo in tudi nadvojvodu poljubil obe roki.

To je bilo zavisti med ljudstvom in mladino, zlasti med žabniškimi puobi! Pa prav Pavleju je moral biti obdarovan, ta desetnik negotni, ki ima še materino mleko med zobmi, ki je prislon povsod, tudi med žabniškimi pripravniki za prvo sv. požegvanje...

Dečle pa so Pavleju privoščile srečo, saj so vedele, da je pobožen in da ima dobro srce.

„Pa bi vi vzeli s seboj žegnane šibe! Prej pa ste se mu zaradi nje smejali in ga zaničevali!“ se je spotoma domov v Žabnici potegnila pred puobi za desetnika Jerlihova Jerči, največja in najodločnejša med mladenkami.

Pleban Šimen so bili kar ponosni, da je nekoga iz žabniške mladeži zadela tolikšna čast. Da se je presneti Pavleju tako bistro spomnil, da je pred odhodom treba narediti pred živino križ! Dober pastir bo! Morda še kaj več!

„No, Pavleju, kako so ti že rekli prevzvišeni gospod škof, ko so ti v roko stisnili cekin?“

„O, niso dali samo enega, dva so mi dali! Pa rekli so: Doma ateju in mami izroči, da bodo imeli pomoč, ko pojdeš k prvemu

svetemu požegvanju in k sv. birmi... Prav tako so mi dejali... Menim, da bodo atej zdaj imeli za obleko in obutev Lukeju in meni... Saj so tudi mladi vojvoda, tisti, ki majo tri pare vprežene, tak cekin potalali, da je že za celo malo sonce! Glejte, kakšen je!“

Urno ga je desetnik poiskal v globokem žepu prtenega sukniča ter ga pomolil gospodu plebanu.

„U, pa res! To je cekin!“ so vzkliknili pleban.

Zdaj so se vsi mladi zgrnili okrog duhovnega gospoda, ki so cekin tudi potežkali, iz rok ga pa niso nikomur dali.

„Ta bo pa že založil za obleko in obutev vsem pri Runčevih!“

„Za pomoč pri prvem sv. požegvanju in sv. birmi!“ je opozoril Pavleju, da bi gospod ne pozabili...

„Seveda, za tisto slovesnost! Menda je res božja volja, da že letos pojdeš k prvemu požegvanju tudi ti! Naj bo, ko te ima Bog tako rad!“

Pri Runčevih oče in mati kar nista mogla verjeti, da je bilo res, kar sta povedala Lukeju in Pavleju. Bleda se jima! Tudi, ko so si cekine vsi pri hiši ogledovali, jih občudovali in težkali, jim ni šlo v glavo, da je res... Kako, da je prav Pavleju imei takšno srečo? Ali so cekini sploh pravi, sploh kaj vredni? Kakšne vrednosti vendar ne bodo dajali takšnemule fantu, desetniku, prismuku...

„Za srečno pot, ki sem jo bil vsem voščil in vsem pred živadjo sv. križ z žegnano šibo napravil... Zato so mi dali dar, samo zato...“ je na vse pomisleke in očitke zatrjeval Pavleju.

„Kaj ga boste tako onegavili, siroteja desetnika!“ so se babica Lucija potegnili za Pavleja, ki je bil vedno preziran. „Vi vsi ste že prejeli kakšen dar, vsaj od krstnih botrov, Pavleju pa še od nikogar ne. Pa so se tokrat tudi njegova nebeska botra Marija ozrla nanj! Po samem škofu in vojvodu so mu potalali... za tisto, za kar molimo in prosimo! Da bo mogel k prvemu sv. požegvanju in bo kot božji otrok planiril na Višarjahi!“

Po vseh hišah v Žabnicah, pa tudi po Trbižu in daleč naokrog, so ljudje tri dni mleli samo o tem, kako je prismuk desetnik enkrat imel pravo pamet, da je žegnano šibo vzel na pot in jo tudi pravi čas uporabil! Ej, žegnana šiba je že kaj vredna! Desetniku je zaslužila cekine!

Nakljub resnobi svetega postnega časa je bila Ljubljana vsa na nogah. Pred vsemi mestnimi vhodi so stali visoki mlaji, ople-

teni s prvim vigrdnim zelenjem. Na mlajih sta plapolali po ena deželna in ena patriarška zastava.

Oba arhidiakona, savinjski in kranjski, sta zgodaj dospela v prestolnico dežele Kranjske, tako postarni gornjegrajski opat Benedikt kot dokaj mlajši stiški opat Peter. Privedla sta s seboj tudi vsak svojega celerarja, stiški p. Gerarda, gornjegrajski p. Kolumbana. Oba arhidiakona sta se nastanila v novem stiškem dvorcu tam pod gradom.

Dokaj skrbi sta imela mestni kaštelan in vojvodov vicedom, kod vse namestiti gospodo, ki je že na potu. No, vojvoda bo pač stanoval na ljubljanskem gradu in bo gost vicedoma, vojvodovega namestnika. Tudi vojvodovo spremstvo bo pod isto streho. Patriarhu pa bo nudil gostoljubje kranjski arhidiakon stiški opat v stiškem dvorcu. Ko je pa dospel nagli sel nadvojvoda Rudolfa in povedal, koliko prelatov in njih spremstva se na kočijah že bliža Ljubljani, so kranjski arhidiakon, kranjski vicedom in ljubljanski kaštelan bili iznenadeni in v veliki zadregi. Bosta pač morala oba ljubljanska samostana, očetov minoritov pri Senkavžu ter nemških križarjev v Krakovem, odpreti na široko svoj dom. Tudi župnišča vseh treh ljubljanskih cerkva pridejo v poštev! Nižjo svetno gospodo naj pa prevzamejo odličnejši ljubljanski meščani.

Knežji kongres se je začel s službo božjo

v St. Petru za Ljubljano, v največji in najstarejši ljubljanski cerkvi. Sveto mašo so darovali tam sam patriarh Ludovik della Torre, najvišji deželni cerkveni predstojnik, ob asistenci obeh svojih arhidiakonov. Zborovanje pa je bilo določeno v vojvodski palači na ljubljanskem gradu.

Ljudstva se je trlo tako v cerkvi in ob njej kot povsod, koder se je pomika! Sprevod kočij. Sveti patriarh v deželi, novi patriarh, ki jim je ime Ludovik! Z njimi pa toliko škofov! Kdaj je Ljubljana kaj takšnega videla? Hkrati pa s patriarhom tudi novi deželni vojvoda, mladi Rudolf z Dunaja! Hu, kako je postaven! Pa tudi druga gospoda, bodisi v patriarhovem ali v nadvojvodovem spremstvu, kako ti je imenitna! Kje na svetu se le dobi takšna obleka, takšni klobuki, takšen nakit in takšno orožje!

Čeprav je bil sveti post, čas resnobe, si Ljubljanci niso mogli kaj, da bi zunaj pred cerkvijo in ob cesti ne vzklikali „Zivio!“ in ne mahali z belimi robci. No, ko so se približali sveti patriarh in škofje, je vse popadalo na tla, da so bili deželni blagoslova od tolikero svetih mož.

(Dalje prihodnjič)

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v St. Vidu v Podjuni vabi na igro

„ČRNA ŽENA“,

ki bo v nedeljo, dne 16. maja, ob pol osmih zvečer pri Rutarju v Žitari vesi.

Vsi prisrčno vabljeni!

Gverilci pregazili pokrajinsko glavno mesto

Komunistični Vietkong-gverilci so v torek malo pred polnočjo nenadoma napadli glavno mesto Song Be v glavni gorski pokrajini Phouc Iong in zadali ameriškim in južnovietnamskim vojaškim silam strahovite izgube. Kakor je poročal neki ameriški vojaški poročevalec v torek v Saigonu, so se gverilci takoj po napadu zopet umaknili, ko je prišla ameriški in južnovietnamski posadki pojačitev po zračni poti.

Prav tako javljajo iz Južnega Vietnama, da so bile v ponedeljek v okolici Saigona poražene južnovietnamske enote in imele pri tem težke izgube. Dve granati 155 milimetrskih havbic južnovietnamskega topništva sta pomotoma padli na vladni bataljon, ki je bil že od preteklega petka zapleten v boje z Vietkong-gverilci. Neposredno nato pa so preletela položaje južnovietnamska letala. Vojakov se je polotila panika (brezglavost), kajti pred enim mesecem so jih po pomoti bombardirala lastna letala. V strahu so vojaki pometali orožje proč in zbežali, medtem pa so jih Vietkong-gverilci obstreljevali z mitraljezi. Gverilcem je padlo v roke veliko ameriškega orožja.

Vladni bataljon je imel pri tem 116 mrtvih in 78 ranjenih vojakov.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

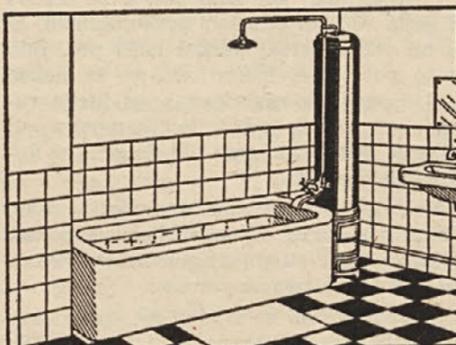
Petek, 14. maja, ob 19.30: Der Rosenkavalier (Kavalir z rožo); opera Richarda Strauša. K 10. obletnici neodvisnosti avstrijske republike, abonma proti doplačilu. — Sobota, 15. maja, ob 19.30: Draussen vor der Tür (Zunaj pred vrati). — Nedelja, 16. maja ni predstave! — Torek, 18. maja, ob 19. uri: Draussen vor der Tür (Zunaj pred vrati); 6. predstava za mladinski B-abonma. — Sreda, 19. maja, ob 19.30: Der Orlov (opereta Orlov) — zadnjikrat. — Četrtek, 20. maja, ob 19.30: Von Mäusen und Menschen (O miškah in ljudeh); premiera drama Johanna Steinbocka; 22. predstava za D-abonma in GWG-četrtek, 15. predst. za GWK-četrtek.

Za vse predstave velja prosta prodaja vstopnic in abonma.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 17. 5.: 14.15 Poročila, objave. Iz slovenske zborovske literature. Poje komorni zbor RTV Ljubljana. 10 minut za športnike. 18.00 Mladina poje... — TOREK, 18. 5.: 14.15 Poročila, objave. Godba na pihala. Iz zdravnikove beležnice: Očesne poškodbe v kmetijstvu. — SREDA, 19. 5.: 14.15 Poročila. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 20. 5.: 14.15 Poročila, objave. Umetne pesmi. S knjižne police. — PETEK, 21. 5.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Domače vesti. Zivo srečanje. Milka Hartman recitira svoje pesmi. — SOBOTA, 22. 5.: Od pesmi do pesmi, od srca do srca. Voščila. — NEDELJA, 23. 5.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Prodaj
STAVBIŠČE 2 - 5000 m²
z vsemi potrebnimi priključki (tudi železniški tir), 2 km od središča mesta. Ponudbe poslati pod značko „K-2080“ na naslov: Anzeigendienst DOPKE, Klagenfurt - Celovec, Burggasse 15.

Vse za vodno instalacijo (sanitarni material) dobavlja
Bratje Rutar & Co
Dobrla ves - Eberndorf

MALA OGLASA
Soboslikarske vajence sprejememo. Za hrano in stanovanje preskrbljeno. Prijavite se že sedaj! — Soboslikarski mojster HANS SCARSINI, Klagenfurt - Celovec, Friedlstraße 37.

Za VW-amfibijski avto (za vodo in po suhem), letnik 1944, iščem nadomestne dele proti plačilu. Ponudbe pošljite na upravo lista pod značko „Schwimmwagen“.

GIBČNO IN VESTNO DEKLE
za vlagalko v tiskarni

in
MLAJSO IZUČENO PRODAJALKO

za svojo novo trgovino v Celovcu sprejme Družba sv. Mohorja. Plača po dogovoru. Ponudbe sprejema Mohorjeva pisarna, Viktringer Ring 26, v Celovcu.

